БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

47-дохи жэлэ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 235 (13243)
1970 оной
октябриин 6,
вторник

Сэн 2 мүнгэн

...хим үрэһэн— ...бэг баян ...гасын эхин

...табан жэлэй туршада бүхы орон доторхи ороо...о таряанай ур... бриин дүрбэн центнерһээ бага бэшээр нэмэхэ зорилго ...ан худэлмэрилэгшэдэй урда КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленум ...ан. Энэ ехэ, гүрэн түрын хэрэгые хүсэндэнь хүргэхэ гэшэ ...ааб бүхэнэй мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго болоно.

...ряанай баян ургаса абахын тула нэн түрүүн һайн шанар... ...ндэр үндэр ургаса үгэдэг сортын үрэһэ хүрэнгын хэрэгтэй ...ритэ. Энэ хадаа илангаяа манай республикын колхоз, сов... ...хзнэзэр бүтэшэхэ ажал бэшэ. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй ...үгэр олохон ажахынууд һайн сортын үрэһэеэ алдаһан байна ...ргэ тэрэниие һэргээхын тула колхоз, совхозуудай агроно... ...шад еха оролдолго гаргаха ушартай.

...табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэ... ...мүнөө хаагдажа, бэлдэгдэжэ байна. Энэмнай айхабтар харюу... ...хэлимэри гэшэ. Мүнөөл һайн сортын үрэһэ хаажа, тэрэнээ ...ртарта хүргэжэ шадаһан ажахынууд шэнэ табан жэлэй эхин... ...дэшэлүүлхэ аргатай болохо байна бшуу.

...ашье хараада абажа, республикын Министрнүүдэй Совет бүри ...ада тусхай тогтоол гаргаһан, үрэһэ хаалгаар колхоз, совхо... ...ондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлые ...х хэмижэнүүдые хараалһан байгаа. Үрэһэеэ октябриин 10 хү... ...ө дүүргэһэн ажахыда нэгэдэхи шан, октябриин 15 хүрэтэр ...—хөөрдохи, октябриин 20 хүрэтэр түгэсхэгшэдтэ—гурба... ...орсулхаар тогтоогдонхой. Эдэ түрүүшүүл үрэһэеэ 1-дэхи, 2-... шанарта хүргэхэ зэргэтэй. Мүн ноябриин 1 хүрэтэр бүхы ..., гарилгын шанарта хүргэһэн ажахын, аймагуудай хү... ...д, мэргэжэлтэд, түрүү колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэ... ...агдахаар хараалагдаһан байна.

...рэнгээз намарай дулаан сагта һайса сэбэрлэжэ, бүхыдэнь та... ...арта, 1-дэхи, 2-дохи классай эрилтэдэ хүргэхэ мүрысөөндэ ...ынууд олон. Улаан-Удын аймагай «Маяк» колхоз (агро... ...ылыова) урда жэлнүүдэйхидэл адлаар үрэһэеэ намарай ду... ...сэбэрлэжэ байнхай. Мүнөө эдэнэр үрэһэеэ хаажа дүүргэзд, ...тарилгын һайн шанартай болгоод байна. Эдэ үдэрнүүдтэ үрэ... ...өөрнь илгажа ороо.

...ибэрэй аймагай «Заганский» колхоз жэл бүри һайн шанар... ...й үрэһэ намартаа бэлдэжэ дүүргэдэг заншалтай. Энэшье ...ийхид тусэбэй ёһоор 20 мянган центнер үрэһэеэ нэгэ удаа ...лгаад, һүүлэй үдэрнүүдтэ тэрэнээ дахин сортировкодо оруул... ...нь тооной бэлэн болгоод байна. Иигэжэ жэлһээ жэлдэ шэлэ... ...бэлдэһэнэй ашаар ороо...о таряанай баян ургаса абана бшуу. ...н бүхы 6600 гаран гектар тарилгынгаа гектар бүриһөө 15,5 ...ртэ хүрэгдэг.

...ашартай, эрхим сортын үрэһэ хүрэнгэ Хяагтын аймагай «Ро... ...ийнэй аймагай «Сибиряк», Бэшүүрэй аймагай «Дружба» кол... ...ын аймагай Борьёогой совхоз болон бусад ажахынууд бэлдэ... ...Эдэ түрүү ажахынуудта үрэһэниинь саһанай орохоһоо урид, ...ийлдэлта хадагалагдажа, хабар болотор амаруулагдадаг гурим...

...ээ түрүүшүүлэй хажуугаар үрэһэ хүрэнгэеэ саг соонь бэлдэхэ ...ргүй, тэрэнээ газаа дэсоогуур хэбтүүлдэг, саһа үһантай худ... ...ө шонхорой хүнэһэн болгодог, бүхэли үбэлдөө сэбэрлээбди гэ... ...ухаадаг баримтануу...д али олон үзэгдэдэг, мүнөөшье жэлдэ ...

...ааһын гараад байбашье, республикын колхоз, совхозуудта ...ө үсэб һаял хахадлажа байна. Олохон ажахынуудта үрэһэнэй ...ө машинануудаар сэбэрлэгдэжэ захалаадүй, шиир нойто ехэтэй ...рэр. Иимэ ушарнууд Баргажанай, Яруунын, Хориин, Хэжэн... ...ийн колхоз, совхозуудта үзэгдэнэ. Эдэ аймагуудай олонхи ...та үрэһэ хадагалха амбаар, складуудынь хүсэд бэлэн бэшэ, ...ь шиир ехэтэй, тоогууд дээгүүр обоо хүбөө хаяатай. Тиин энэ ...аха, һалхитуулха, үдэр һүнигүй сэбэрлэжэ абаха хүдэлмэри ...гүй. Энэнь тон аюултай. Юуб гэхэдэ, шиир ехэтэй үрэһэн ...ээ гутажа, элдэб сортын үрэһэн холилдожо, шанараа алм... ...а бшуу.

...ЦК-гай июлиин Пленумэй табиһан зорилгонуудые бэелүүл... ...тэнэй байхадаа, иимэ хайша хэрэг, һанаа амар байдалые ...гүй. Тиимэһээ аймагуудай партийна, Соведүүдэй, хүдөө ажа... ...ууд үрэһэ хааха, сэбэрлэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, ...дутагдалнуудые ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха, энэ шухала хү... ...ндэхийн тула хэмжээ абаха уялгатай.

...ий тарые богони болзор соо сэбэрлэжэ дүүргэхэ арга боломжо ...ой бүхэндэ тооной бии. Ажахынуудта ороо...о сэбэрлэдэг ма... ...ин. Хэрбээ тэрэниие хөөр халаанда, үдэр һүнигүй хүдэлгөөд ...ы үрэһэн намартаа сэбэрлэгдэжэ, бэлэн болгогдохо ха юм. ...эгэн һайнаар лэ эмхидхэхэ, агрономуудай саг үргэлжын хи... ...ааа хэрэгтэй байна.

...ийн жэлэй үрэһэнэй шиир ехэтэй байһые хараада абажа, үрэһэ ...хадагалхадаа агаараар үлеэлгэхэ түхеэрэлгэнүүдые тодохо тон ...ноо. Агаараар үлеэлгэхэ вентиляторнууд колхоз, совхозуудта ...ө хэрэгтэй модон хэрэгсэлнүүдыень ажахы бүхэн хэжэрхихэ ...ө бүгэдые колхоз, совхозуудай агрономууд, инженернүүд хур... ...ө гүйлгэжэ бүтээхэ болоно

...ийн гадна, ороо...о таряанай үрэһэ хааха, бэлдэхэдээ, ерэхэ жэ... ...ада хүсэд хүрэхэ хартаабхын һайн үрэ хадагалха эрилтэ та... ...ө талаар дутагдалнууд мүн лэ олон ушарна. Колхоз, совхо... ...ууд энэ хэрэгые хиналтадаа абажа, хартаабхаяа томо жэ... ...ө илгажа, һайн байрада хадагалха ушартай.

...колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, агрономууд! КПСС-эй ...ийн Пленумэй шиидхэбриие бэелүүлэн, ороо...о таряанай, ...ин үрэһэ хүсэдөөр хаажа, тэрэнээ октябрь һарада тарилгын шан... ...ааһын түлөө тэмцэе.

Түнхэнэй аймагай Туранай совхоздо залуушуулай коммунис субботник эмхитэй һайнаар үнгэрбэ. Совхозой залуушуул малай байра заһабарилһан, куузику хуряаһан, мүн тосхон һуурингуудаа болбосон түхэлтэй болгохын тула ехэ хүдэлмэри хэлэн байна. Совхозой залуушуултай хамта Горхоной дунда һургуулиин ахамад классуудай һурагшад хүдэлэлсөө. Ажахын поли дээрэнээ гектар бүриин 350—400 центнер куузикугай ургаса хуряагдаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: куузику хуряалга.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРБЭ

Захааминай аймагай промышленна предприяти, колхоз болон совхозуудаар коммунис субботник тон ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрбэ. 4000-аад хүн хабаадалсаа. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай 490 гаран комсомол-залуушуул энэ үдэр тон габьяатайгаар ажаллабад. Тиихэдэ Санагын совхоздо эндэхи дунда һургуулиин 150-яад һурагшад-комсомолнууд, багшанар совхозой малай фермэнүүдтэ ошожо, байрыень заһабарилалсаа, куузику малтажа, ногоон һолоомо суглуулһан байна. Мүн энэ ажалда совхозой 150-яад залуушуул хабаадалсаа.

Аймагай комсомол-залуушуул субботник дээрэ хамтадаа 6500 түхэригэй ажал хэжэ, олоһон мүнгэеэ табан жэлэй жасада оруулба.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДӨӨ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ТУШААЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1970 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 1-нэй МӨДӨӨН

(Гурбан кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагуудаа	Мяхан	Һүн	Үнэгэн	Ноо...о (жэлэй түсэб)
Баргажанай	102	105	—	99,8
Баунтын	115	167	—	—
Бэшүүрэй	101	101	111	111
Зэдын	112	128	179	111
Яруунын	114	127	—	109
Загарайн	109	117	—	117
Захааминай	126	152	—	115
Кабанскын	97	113	105	—
Хэжэнгын	82	121	—	106
Хяагтын	108	100,7	154	111
Мухар-Шэбэрэй	102	104	109	108
Ахын	91	134	—	119
Прибайкалиин	103	102	—	—
Хойто-Байгалай	20	100	—	—
Сэлэнгын	116	101,0	—	117
Түнхэнэй	109	153	—	126
Улаан-Удын	104	100,7	108	116
Хориин	97	171	129	113
Бүхыдөө республикада:	**104**	**113**	**152**	**111**

Мухар-Шэбэрэй 1,3 миллион пуд таряан

Мухар-Шэбэрэй аймагай таряашад байгша ондо баһал муу бэшээр худэлжэ, бүхы таряалан дээрэһээнь гектарай дунда зэргээр 13-14 центнер шэниисэ абана.

Партиин ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлэн, Эхэ ороно...гоо амбаарта ороо...о таряа ехээр оруулхын түлөө эрмэлзэжэ, аймагай ажахынууд бүхыдөө 171 мянган центнер таряа тушааха, худалдаха түсэбтэй аад, мүнөө даб дээрэ 222, 2 мянга гаран центнер ороо...о бэлэдхэлэй пунктнуудта оруулба.

Аймаг соогоо «Родина» колхоз хамагһаа ехэ таряа Эхэ ороно...оо үгөө гэхэ гү, али 15 мянган центнер түсэбэй ороно...о 37 мянган центнер ороо...о гүрэндөө худалдаа. «Заганский» колхоз—20 мянган центнерэй ороно...о 36,6 мянган центнер, «Коммунизм» колхоз — 15 мянган центнерэй ороно...о 25,6 мянган центнер, «Знамя Ленина» колхоз — 19 мянган центнерэй ороно...о 23,7 мянган центнер таряа худалдаһан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ түсэбөө гадуур таряа тушаажа, худалдажа үргэлжэлһөөр. Тэрэшэлэн үлэһэн таряанайнгаа ургаса түргэн хурэажа дүүргэхэ, үрэһэ хүрэнгээ хааха, намарай паар хахалха түсэбөө хүсөөхэ гэжэ аймагай таряашад, механизаторнууд «үнэһан малгайгаа» абаха тухагүй худэлнэ.

Ц. ЦЫБИКОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Политһуралсалай шэнэ жэл эхилбэ

ТҮРҮҮШЫН ХЭШЭЭЛНҮҮДҺЭЭ

Железнодорожно районой предприятинууд, эмхи зургаанууд ба һургуулинуудай коллективүүдээр политһуралсалай түрүүшын хэшээлнүүд муу бэшээр үнгэрөө. Энэ хадаа партийна организацинуудай коммунистнар болон партийнабэшэ хүнүүдэй һуралсалда һайса бэлдэһые гэршэлнэ.

Политһуралсалай түрүүшын хэшээлнүүд илангаяа ЛВРЗ-гэй коллективүүдээр эмхитэйгээр үнгэрөө. Тэндэ эмхидхэгдэһэн 47 һургуулида болоһон хэшээлнүүд соо...оо локомотиво-мөөрын цехэй (пропагандистнь нүхэр Б. А. Брянский), локомотив-хабсаралгын цехэй (пропагандистнь Н. И. Кузнецов), вагон-хабсаралгын цехэй (пропагандистнь В. Т. Тыванук) һургуулинуудай хэшээлнүүд һайн шанартайгаараа шалгарна.

Мүн бусадные коллективүүдээр түрүүшын хэшээлнүүд һайнаар үнгэрөө. Жэшээнь, прибор бүтээлгын заводой марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха, Н. С. Плюснин, А. И. Довгань гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг һургуулиин хэшээлнүүд эмхитэйгээр ба һайн шанартайгаар хэгдээ. Тиихэдэ энэ заводой дэргэдэ түрүүшынхиеэ марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй филиал нээгдээ юм. Тус филиалай хэшээлнүүдтэ заводой 50-яад хүнүүд экономическа мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ юм. Тиин район дотор мүнөө жэл үдэшын университедэй 3 филиал худэлхэ. Тиихэдэ Зүүн Сибириин түмэр замай 6-хи отделениин, Улаан-Удын станциин 4-хи больницын, дэргэдэхи политһургуулинууд түрүүшынгээ хэшээлые үнгэргэбэ.

С. БОРТНИКОВ,

Эрдэмээ дээшэлүүлнэ

Һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын үдэр. Хэдэн зуу мянган коммунистнууд, комсомолшууд, партийнабэшэ эдэбхитэдтэй адли судна бүтээлгын заводой коммунистнууд, партийнабэшэ эдэбхитэд октябриин 1-дэ партада һууба.

Марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха гурбан һургуули, нэгэ теоретическэ семинар мүнөө жэл эндэ худэлжэ эхилбэ. Эрдэм бэлэдхэл ехэтэй, дүршэһэн бэрхэ хүнүүд пропагандистаар худэлхэ болоноо. Жэшээнь, теоретическэ семинарта заводой директорэй орлогшо В. А. Гаврилов худэлхэ юм. Мүн заводой главна механик А. В. Юхлин, бюрое эрхилэгшэ Н. В. Красноженов, А. И. Пятых гэгшэд пропагандистаар худэлнэ.

Октябриин 1-дэ заводой улаан булангуудаа, парткомой таһалга гэхэ мэтэнүүд хэшээл хэхээр бэлдэгдэһэн байба.

Пропагандист А. В. Юхлинай хүтэлбэрилдэг марксизм-ленинизмын һургуулида һураха хүнүүд—заводой мастеринууд, бригадиринууд, технигүүд болон бусад 17 сагта баран суглараа. Энэнь дүрбэдэхи жэлээ худэлхэ һургуули юм.

Мүнөө жэлдэ һуралсаха гурим тухайдаа пропагандист хуряангыгаар хэлэжэ үгэбэ. Старостаяа һунгабад. Удаань түрүүшын хэшээлнүүдтэ үзэхэ материал тухайдаа, эдээндээ хэрэглэхэ литература нэрлэжэ, хэлэжэ үгэбэ. Һуралсагшад тэмдэглэжэ абана. Түрүүшын 2—3 занятида үзэгдэхэ юумэ—В. И. Ленинэй 100 наһанай ойн баярай суглаан дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл—брошюрануудые хүнүүдтээ тарааба. Һүүлээнь пропагандист энэ темээрээ хөөрэжэ эхилбэ.

Энэ заводой бэшэшье һургуулинууд хэшээлээ эхилээ. Заводой партийна организациин секретарь Е. Н. Корягина һургуулинуудай хэшээлнүүдые шалгаа. Политическэ һуралсал эмхитэйгээр эхилхын тулада эндэ яһала бэлэдхэл хэһэн байна. Арга боломжыгоо зэргээр ном литература худалдажа абаһан, зураглан харуулһан зүйлнүүдые түхеэрһэн байгаа.

Д. ЖУГДУРОВА.

РЕСПУБЛИКЫН ЭРШЭТЭЙ, ДОРЮУН АЛХАМ

Бакуда сэрэгэй парад ба һайндэрэй жагсаал болобо

Республикын ба Азербайджанай Компартиин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан сэрэгэй парад ба Бакугай ажалшадай жагсаал октябриин 3-да Азербайджанай ССР-эй нинелэл хотодо болоо. Азербайджанай Компартиин ЦК-гай гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, Азербайджанай ССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, һайндэртэ хабаадаһан делегацинуудай гэшүүд, республикын эрдэм болон соёлой ажал ябуулгашад, олониитын түлөөлэгшэд, промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүл В. И. Ленинэй талмай дээрэ сугларба.

...10.00. Нүхэд Л. И. Брежнев, П. Е. Шелест, Д. А. Кунаев, В. Н. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Азербайджанай Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. А. Алиев, Азербайджанай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. А. Халилов, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. И. Ибрагимов, һайндэртэ хабаадаһан делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд хани халуунаар үгтагдан, түбэй трибуна дээрэ гарабад.

Сэрэгүүдэй парад эхилээ. Сэрэгэй училищинуудай курсантнууд ба һурагшад, эдлэб сэрэгүүдэй түлөөлэгшэд жэгдэ дорюун алхамаар трибунануудай урдуур дабшан гаража, сэрэгэй түгэлдэр хүсэтэ техникэ дабшаба.

Парад дүүрээд, мотоциклистнүүдэй колонно талмай дээрэ орожо ...ССР Соведэй ... ба Советскэ Союзай герб урдаа баринхай ябана. Национальна гоёлой хубсаһа үмдэһэн басагадай гарта сеюзна республикануудай түгууд намилзана.

1920 ондо Азербайджанда Совет засагай тогтоогдоһон байдал талмай дээрэ дахинаа харагдахадал гэнэ. Тэрэ һүрөөтэ шанга үедэ Азербайджанай революционно комитет туһаламжа гуйжа, В. И. Лениндэ хандаһан юм. Зохихо туһаламжа абтаһан.

...Далай тээһээ ехэ десант талмай дээрэ сэхэ буужа ерэбэ. Улаан матросууд байлдааннда ороно. Трибунануудай урдуур «Гурбадахи Интернационал» гэжэ суута бронепоезд 11-дэхи Улаан Армиин мэрито сэрэгүүд ба тачанканууд дабшан гарана.

Арадай ажахые һэргээлгын жэлнүүд, республика дотор индустриализаци бэелүүлһэн, хүдөө ажахые хамтын ажалай замда оруулһан ехэ ябуулганууд, түрүүшын табан жэлнүүд, Бакугай нефтыншэдэй түрүүшын иралтануу, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүрөөтэ удэрнүүд, дайнай һүүлээр Азербайджанай экономикын хүргэһэн асаря ехэ дэлисэ, тэрэнэй эрдэм болон соёлой түгэлдэр дэбжэлтэ, арад зоной баян дэлгэр байдалай улам саашадаа урган һалбаралга—түүхын эдэ бүхы алдарта хуудаһануудаа зүжэглэмэл дабшалтын эли тодо, уран хурса картинанууд соогуур харагдаа.

Жагсаалда хабаадаһан эгээн эдир түлөөлэгшэдэй—октябрятануу ба пионернуудэй, физкультурнигуудай дабшалта угаа һайхан байба.

Бакугай бүхы районуудай худэлмэришэд болон алба хаагшадай колоннонууд улаан тугуудые, плакатууд болон транспарантнуудые барихай, В. И. Лениндэй талмай дээгүүр дабшан гараа. Республикын нинелэлэй ажалшад табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь хоюд дүүргэхын түлөө, КПСС-эй XXIV съездые нэрэтэй соцтойгоор угтахын түлөө мурысөөндэ түйлаһан амжалтануу тухайдаа элидхэбэ.

К. КОЛЕСОВ
М. БАРАТЯНЦ.

МОНГОЛ-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАРА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол-совет хани барисаанай һара Агуухэ Октябриин 53 жэлэй ойе угтуулан арадай засагта Монгол ороно...о эхилбэ.

Совет-Вьетнам хани барисаанай һара дүүрээ

Совет-вьетнам хани барисаанай һара «Красный пролетарий» гэжэ московско заводтохи ехэ митингээр октябриин 2-то манай ороно...о дотор дүүрээ. Энэ һара Вьетнамай Демократическа Республикын 25 жэлэй ойдо—вьетнам арадай ехэ һайндэртэ зорюулагдаһан байна.

Тэмсэн бодоһон Вьетнамай үнэн зүб хэрэгые дэмжэһэн 25 мянган элдэб янзын хэмжээ ябуулга энэ һарын туршада совет олониитэ бэелүүлээ.

Совет партийно-гүрэнэй делегаци ОАР-ай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаа

КАИР. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй Советскэ Союзай партийно-гүрэнэй делегацин ба ОАР-ай хүтэлбэрилэгшэдэй хооронды түгэсхэлэй уулзалга октябриин 3-да республиканска Кубын ордон соо болоһон байна.

ОАР-ай хүтэлбэрилэгшэдтэй Совет партийно-гүрэнэй делегацин түгэсхэлэй хоорондоо хани, халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Азербайджанай Компартиин ЦК-да уулзалга болобо

Нүхэр Л. И. Брежнев октябриин 4-дэ Азербайджанай Компартиин ЦК-гай бюрогой гэшүүдтэй уулзаа. ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. А. Алиев Совет Азербайджандахи экономическа болон соёлой байгуулалтын ямараар хүргэжэ байһан тухай, республикын партийна организацинуудай ябуулдаг политическэ худэлмэри тухай хөөрэбэ. Азербайджанай ССР-ые саашадань хүргэоохэ тон шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

(ТАСС).

Нүхэр Л. И. Брежнев Бакуһаа бусаа

Азербайджанай ССР-эй, Азербайджанай Коммунис партиин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай һайндэртэ хабаадагша КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев октябриин 4-дэ Бакуһаа мордоо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев тэрэл үдэр Москвадаа бусажа ерэбэ.

Эрдэмтэй арадай ажалшадай депутадуудай Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдкомой тогтоол

Захааминай аймагай промышленна предприятиин, колхоз болон совхозуудаар коммунис субботник тон ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрбэ. 4000-аад хүн хабаадалсаа. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай 490 гаран комсомол-залуушуул энэ үдэр тон габьяатайгаар ажаллабад. Тиихэдэ Санагын совхоздо эндэхи дунда һургуулиин 150-яад һурагшад-комсомолнууд, багшанар совхозой малай фермэнүүдтэ ошожо, байрыень заһабарилалсаа, куузику малтажа, ногоон һолоомо суглуулһан байна. Мүн энэ ажалда совхозой 150-яад залуушуул хабаадалсаа.

Аймагай комсомол-залуушуул субботник дээрэ хамтадаа 6500 түхэригэй ажал хэжэ, олоһон мүнгэеэ табан жэлэй жасада оруулба.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...ийн гэгээрэлэй ажал худэлмэ... ...ийн байнайнь түлөө ...АССР-эй һургуулиин ...Багшын хүндэтэ нэрэ зэр... ...ийн гэгээрэлэй ажалтан:

...ова Ольга Осиповнада — ...ийн аймагай Тарбагатайн ...ийн багша.

...ов Сергей Ивановичта — ...ийн аймагай Хяагта хотын 2-...ийн һургуулиин директор.

...ова Нина Сасильевнада — ...ийн аймагай Закаменск хо... ...ийн дунда һургуулиин бү... ...ийн худэлмэриин талаар дирек... ...ийн.

...ова Агния Григорьевнада— ...ийн аймагай Хонхолын ...ийн багша.

...ов Андрей Сергеевичта — ...ийн 42-дохи һургуулиин ...ийн.

...ова Нина Кирсантьевнада— ...ийн аймагай Хэдэ-Хэгэ... ...ийн һургуулиин ...ийн талаар директорые ...ийн.

...ова Зинаида Степановнада ...ийн башанарай мэргэжэл... ...ийн институдай эхин һу... ...ийн худэлмэри эмхидхэдэг ка... ...ийн.

Номтоев Далай Гармаевичта — Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын һургуулиин таһагай инспектор.

Пахахинов Вячеслав Константиновичта — Түнхэнэй аймагай Шэмхын найман жэлэй һургуулиин директор.

Пирэгова Земфира Анатольевнада —Захааминай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарин түлөө— Президиумэй гэшүүн Ф. БУДАЖАБЭ.

Улаан-Удэ хото, Соведүүдэй Байшан.
1970 оной октябриин 2.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР В. Г. ЩЕПОТЬКОЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Арадай ажахыда инженер-барилгашадые бэлдэхэ талаар үни удаан хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Зүүн-Сибириин технологическа институдай барилгын факультедэй декан нүхэр Щепотько Валентина Георгиевнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарин түлөө— Президиумэй гэшүүн Ф. БУДАЖАБЭ

Улаан-Удэ хото, Соведүүдэй Байшан.
1970 оной октябриин 2.

ГАЗАР ТАРЯАЛАН ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨЛГЭДЭ ГОЛ ҮҮРГЭТЭЙ

МАНАЙ ОРОН дотор таряан ажал гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэрийн эшэ үндэһэнийнь мүн. Энээнэйл хор зэргэ байнаһаа бусад бүхы нарориннуудай, илангаяа мал ажалай ургалта дулыдадаг байха юм. Тиимэһээ Коммунис партин болон Совет правительствамнай таряан ажалые саашадань хүгжөөхэ талаар хэрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые абаашье, абажанье байна.

Партийнгаа XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шийдхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай колхозингууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хото городуудай ажалшадай дэмжэлгээр орооһо таряа абалгаяа нилээд дээшэлүүлжэ шадаа Хэрбээ 1966—1969 онуудта орон доторнай жилдээ бүхыдөө 162 миллион тонно таряан абтаа гэхэ гү, али 1961—1965 онуудайхиһаа 25 процент шахуу еҳэ, 1956—1960 онуудайхиһаа 34 процент дээгүүр болоно.

Орооһо таряанай ургалта энэ үедэ гол түлэб ургасын дээшэлүүлэгдэһэнэй ашаар туйлагдаа. Энээн тушаа КПСС-эй ЦК-гай июлийн Пленум дээрэ хэһэн элидхэл дотороо Л. И. Брежнев нигэжэ хэлээ һэн: «...орооһо таряанай ургаса дээшэлүүлхэ талаар урдын «хэм хэмжээе» үлүүлжэ шадаабди, олон жилдэ, хэдэн арбаадшье жилдэ гектарһаа 8—10 центнер ургаса абадаг хэмтэй болоһон байгаабди гэжэ мэдээжэ. Үнгэрһэн дүрбэн жилэй туршада орооһо таряанай ургаса орон дотор дунда зэргээр гектарһаа 13,2 центнер болгожо шадаһан байнабди».

Зүгөөр арад зоной болон бүхы арадай ажахын ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангахын тула хүдөө ажахын үмэнэ шэнэ ехэ зорилгонууд табигдана.

Урдынхидаал адли орооһо таряан гээшэ хүдөө ажахыг хүгжөөлгэдэ гол үүргэ дүүрлэнэ. Ерэхэ табан жилэй туршада жил бүри орооһо абалгые 195 миллион тоннодо хүргэхөөр хараатай. Эды шэнэн таряа хуряажа абахын тула табан жилэй хугасаада бүхы орон доторoо таряанай ургаса гектар бүриһөө адагынь 4 центнерээр дээшэлүүлхэ бологдоно. Энэмнай болэхэн хэрэг башэшье һаа, бэелүүлжэ болномоор даабари гээшэ. Юуб гэхэдэ, тэрэниие бэелүүлхэ бүхы хэмжээнүүд абтаха, колхоз, совхозуудта минеральна үтэгжүүлгэ, хүдөө ажахын техникэ ехэ үгтэхэ, газар һайжаруулха талаар мелиоративна горитой хүдэлмэри хэгдэхэ байна бшуу.

БҮРЯАДАЙ АССР доторшье КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумнээ хойшонхи жилнүүдтэ, 1965—1969 онуудта жилдээ 464 мянган тонно таряан абтаһан, энэмнай 1961—1965 онуудайхиһаа 11 процент дээгүүр гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 9 центнер таряан хуряагдаһан байха юм. Теэд эдэ жилнүүднай сагай уларилай талаар тон бирагүй, илангаяа 1969 он бэрхэшээлтэй байжа, республикамнай бүхыдөө тооной ган гасуурта дайрагдаһан байгаа бшуу.

Республикымнай колхоз, совхозууд 1975 он хүрэтэр жилдээ 780—800 мянган тонно таряа абадаг болохо зорилго урдаа табина. Энэ зорилгодоо хүрэхын тула эгээн түрүүн орооһо таряанай ургаса эрид дээшэлүүлжэ, гектар бүриһөө 14 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха байна.

Орооһо таряанай ургаса дээшэлүүлхэ гэбэл, хамагай түрүүндэ зүб севооборот баримталха хэрэгтэй. Энээнгүйгөөр газараа, үтэгжүүлгээ зүбөөр ашаглажа, газараа зүбөөр элдүүрилжэ, бүртаг ногоотой ургамалнуудай үбшэнтэй, элдэб херотонтой ашаг ехэтэйгээр тэмсэжэ шадагдахагүй байна ха юм.

Байгал шадарай байгаалинин эрхэ байдалда орооһо таряа элбэг ехээр абахын тула шэнэнисээ һайн газарта тариха шухала гээшэ. Республикынь эрдэм шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай олон жилдэ туршалга хэһэнэй дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, шэнэнисые сэбэр паар дээрэ гү, али эзэлэгдэмэл паар дээрэ, кукуруза, хүсы, горох ургуулһан газарта тарихада һайн гэжэ элишэлэгдэһэн.

Кабанскын аймагай совхозуудэ эзэлэгдэмэл паар дээрээ горох таряа хоёрой холисо болон донник тариг, мүн горохой орооһо абахаар гү, али силос болгохоор таридаг дүршэлтэй. Жэшээнь, Шергинскэ совхоздо нигэжэ эзэлжэлүүлэгдэдэг севооборот баримталагдана гэбэл: 1—горох: 2—шэнэнисэ: 3—горох+обёос: 4—шэнэнисэ: 5—обёос. Добо, хада газарта: 1—горох: 2—шэнэнисэ+донник, 3—силостэ орохо донник, 4—шэнэнисэ. Тингэжэ севооборотэ газарай хүрьһэ органическа зүйлнүүдээр, азодоор баян болгохо ургамалнуудыг оруулагдаһан байна бшуу. Зүгоор шэнэнисын урда таригдадаг эдэ ургамалнуудынь намар эртэ хуряагдажа, намарай эртын паар хахалагдана. Энэ ушарта хүрьһэ элдүүрилхэ урдынь гурим нилээд хубилагдаһан байха юм.

Нимэрхүү севообородуудые баримталдаг боложо, хүрьһэ һайжаруулха тушаа саг үргэлжэ анхарһанай, нютагай уларилда баян ургаса үгэдэг сортын үрэнэ хэрэглэнэй, ажалаа нарин һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар эн Кабанскын аймагай совхозуудэ, севооборотэ орохоһоо урид абадагһаа ургасаяа хоёр дахин шахуу дээшэлүүлһэн байна. Хэрбээ урдань гектар бүриһөө 8—10 центнер орооһо таряа хуряадаг байбал, һүүлэй жилнүүдтэ (ган гасуур 1969 онине оруулалсангүйгөөр) гектарай 16—18, мүн дээшэшье центнер ургаса абана.

Мухар-Шэбэрэй аймагай түрүү ажахынуудэ («Коммунизм», «Искра», болон бусад) юрынгөө севооборотэ кукуруза ургуулха агротехникэ шудалаад байна

«Коммунизм» колхозой 6 севооборотой дүрбэдэнь кукуруза таригдана. Тингэжэ тэдэнэр нинтыгээ мал шэмэтэ тэжээлээр хангахаа гадна, шэнэнисэ тариха хүрьһөөэ һайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлжэ шадаа бшуу. Хэрбээ 1961—1963 онуудта эндэхи таряалангай гектар бүриһөө 8,7 центнер орооһон абтаһан байгаа һаа, иимэрхүү адли уларилтай 1966—1968 онуудта гектарай 9,8 центнер таряа хуряагаа. Хахалагдадаг газарай гектар бүридэ тооложо үзэхэдэ, урдань 12,2 центнер тэжээлэй единицэ абтажа байнанаа, мүнөө 15,1 центнертэ хүрэнхэй. Тингэжэ севооборотэ кукуруза болон тэжээлэй бусад ургамалнуудые оруулһанай ашаар гектар бүриһөө 12,7 процент еҳэ таряа, 24,6 процент еҳэ тэжээл абадаг болоһон байха юм.

«Искра» колхоз газарай хүрьһэ үрэжэлтэй болгохо зорилгоор сэбэр паар, кукуруза, хэрэглэхынгээ хажуугаар горох обёос хоёрой холисо тарина. Эдэ бүгэдынь ашаар туе колхоз жилһээ жилдэ гектарай 18—20 центнер ургаса хуряадаг болонхой.

Түрүү ажахынуудай дүршэлтэй, һайн бэлэдхэлтэй, ажалдаа шударгы бэрхэ гэжэ тэрэ суурхадаг. Нүхэр Паршуков ажалдаа баганье голоһоо гаргадаггүй юм. Табан жилэй даабариие болзорһоонь үрид дүүргэхэ тэһэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ мал үүсэлэгшэ С. Мадухаева, гэдэһэ сэбэрлэгшэ Н. Тухолова, механическэ цехэй слесарь М. Фефелов болон бусад олон түрүүшүүл жагсанхай.

Партийн XXIV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа бодотоор дүүргэжэ эхилһэн түрүүшүүл комбинэдта олон. Арад зоной хэрэглэмжын эд бараа бүтээдэг цехэй коллектив табан жилэйнгээ даабариие болзорһоонь холо үрид дүүргээд, түсэбһөө гадуур продукци үйлэдбэрилжэ байнхай. Хэмта дээрээ 60 мянган түхэригэй эд бараан бүтээгдэжэ, худалдаа наймаанай организацинуудта тушаагдаа.

Мүн техническэ фабрикануудай цехэй коллектив абаһан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэжэ эхилээ. Тэдэнэр жилэй эхинһээ хойшо малай 2100 тонно хуурай белково тэжээл үйлэдбэрилжэ, республикын колхоз, совхозуудта, хүршэ областнуудта эльгэөбэ. Цехэй коллективэй түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилжэ гаргаһан 120 тонно тэжээлээр 1200 тонно орооһоной хаядаһа белогоор элбэгжүүлжэ болохо юм. Консервэ хэгшэд табан жилэй түсэбһөө гадуур 35 вагон болохо продукци үйлэдбэрилжэ ябуулаа.

Г. ХАРЧЕНКО.

ШӨЛ ЮУ ГЭРШЭЛНЭБ гэхэдэ, севообородто тэжээлэй ургамалнуудые ехээр оруулжа, орооһо таряа нэгэ газарта 2—3 жилһээ удаан тарихаяа болёо. Энэл ушарта орооһо таряан, тэжээл ехэ абтана бшуу.

ТАРЯАНАЙ һайн үрэнэтэй болохо гээшэ мүн лэ шиндхэхы удха шанартай. Һайн үрэнэн ургасые 20—30 процентээр дээшэлүүлдэг гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Зүгөөр манай олохон ажахынууд тиимэ һайн үрэнэтэй болоогүй байжа, нилээд ехэ таряа дутуу абана гээшэ. 1969 оной ган гасуур жилэй һүүлээр, энэ жилэй тарилгада сортовой үрэнэн тон бага хэрэглэгдээ. ехэнхи тарилгаяа нютагтаа тааруулагдаагүй, ондоо тээнээ асарагдаһан үрэнөөр хэхэ баатай бологдоо.

Үрэнэ хүрэнгэ бэлдэхэ хэрэгтэ бин байгаа дутагдалнуудые ойрын сагта усадхахын тула ехээр оролдохо, ажахынууд хоорондоо үрэнэеэ андалдаха, үрэнэнэй страховой жаса бин болгохо, элитнэ үрэнэнэй ажахынуудай хүдэлмэри һайжаруулха гэхэ мэтэ хэмжээнүүдые абаха саг тулаа.

Нютагтаа баян ургаса үгэмөөр сортын үрэнэтэй болохо гээшэ эгээн шухала хэрэг. Мүнөө үедэ Бүряадай, Саратовай—36. «Комета» гэжэ сортын шэнэнисэ булюу байнаһаа харуулаа. Жэшээнь, «Комета» гэжэ сортын үрэнэ тарихада түргэнөөр эдеэшэдэг хадаа, Яруунын аймагта таарана.

Хими, нэн түрүүн минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ таряанай гараса дээшэлдэг байна. 1975 ондо гүрэн доторнай аяар 72 миллион тонно гэхэ гү, али 1968 онойхиһоо хоёр дахин ехэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэдэг болохо. Мананшье республика энэ үедэ минеральна үтэгжүүлгэ ехээр абадаг болохо юм.

Республикымнай эрдэмэй зургаануудай хэһэн шэнжэлэлгэ, колхоз, совхозуудай түрүү дүршэл хараад үзэхэдэ, манай эндэ хура бороогоор дуталдадагшье һаа, минеральна үтэгжүүлгэ ехэ нүлөөтэй байха юм. Жэшээнь, зөөлэн, хүрин хүрьһэтэй, намарай паар болгогдоһон газарта азотно-фосфорно үтэгжүүлгэ оруулхада, үһалагдадаггүйшье газарта ургасань гектарай 5-һаа 10 центнертэ хүрэтэр нэмэдэг байна. Юуб гэхэдэ, манай эндэхи хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ ехээр нүлөөлдэг байха юм.

Тиин абтаһан үтэгжүүлгээ аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула миил бүдүүн барагаар тэрэнээ хаяжархиха бэшэ, харин хүрьһэеэ агрохимическэ талаар шэнжэлхэ, туршалгануудые хэхэ бологдоно. Колхоз, совхозууд минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха тусхай байра бариха, тэрэниие зөөхэ. хүрьһэндэ оруулха машина, түхеэрэлгэнүүдые абаха ушартай.

ЗУНАЙ эхеэр шиниг багадажа, олон ушарта таряан гандахаяа

Тиимэ тала газарт гуудта таряалан ушэ шиидхэхы Үһалагдадаг газарт үтэгжүүлхэ, агро бусад арга хэрэглэг табигдана.

Үһалуури, үтэгж рэглэхэдэ орооһо адли буртаг ногоо нөөр ургадаг. Тиим рээнтэй тэмсэхэ, хоро үргөөр буртаг ногоо үгы техническэ бусад нүүд абтаха ушарт

Баян ургаса абт хүрьһэ элдүүрилхэ научна эмхи зург үгэһэн зүбшэлнүүдэ лүүлхэ гээшэ мүн үрэтэй байха юм. Ж хүнгэн хүрьһэтэй халхадаа заабол нягтаруулан дараха гын урда тээ хүрьһ хүдэлгэхэгүй гэжэ до һайн байдаг.

Газар таряалалт босон һайнаар хүрьһэнэй үрэжэл лүүлхэ талаар айм хы бүхэндэ ехэ юу дэхэ байна.

Ажахы бүхэнэй линин, сагай уларилай илгаае харалсажа, дээшэлүүлхэ бүхы нуудта үүсхэлтэйгээ дахадал. орооһо ехээр абтадаг болох нинь дамжаггүй.

В. МАКСИМ.
Буряадай хүдөө ажахын институтэй дэ

ОРОЛДОСОТОЙ АЖАЛАЙ ҮРЭ

«...Эдэ зоной баян дүршэл манай эгээл үнэтэ баялиг гээшэ. Амжалтануудаа үргэдхэжэ, ажахынуудаа хүгжөөхын тула энэ дүй дүршэлые хүдөө ажахын бүхы ажалшадта тараяха шухала».
(Колхознигуудай III Бүхэсоюзна съездын материалнуудһаа).

Манай аймагай центрһээ республикын түб хото тээшэ ябажа захалхалаар лэ, харгын хойто захада шифер хушалтатай, сэбэрхэн сагаан гэр, байранууд обёорогдохо. Энэмнай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һаалиин фермын сэлеэн гээшэ.

Тус фермын коллектив түүхэтэ ойн баярай жилэй 8 һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1843 килограмм һү һаажа, КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ аймаг соо долгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлбэ. Ямар аргаар Булагай фермынхид иимэ амжалта туйлаа гээшэб?

Эгээн түрүүн энэ колхозой правлени болон партком саашадаа томонууд, оньһожоруулагдаһан фермэнүүдые түхеэрхэ гэжэ шиидээд, гурбан жилэй саада тээ Булаг гэжэ үһалуури, бэлшээри һайнтай энэ комплекс барижа эхилһэн юм.

Мүнөө эндэ 200 үхэрэй багтаха зохид байра баригданхай, үрэмдэгдэһэн худагтай, һолоомо болон орооһо жэжэдхэдэг, буйлуулдаг түхеэрэлгэтэй. Байра соонь шэбхэ шабааһа сэбэрлэхэ, малаа үһалха, тэжээл хубаарилжа үгэхэ худэлмэри оньһожоруулагданхай. Мүн һаалишадта хоёр квартиратай, верандатай, һаруул сэбэрхэнүүд 10 гэр баригдаад, электрын гэрэл, радио оруулагдаа. Эндэ телефон татагданхай, телевизор табигданхай, үдэр бүри газетэ, журналнууд асарагдадаг, автолавка ерэдэг.

Колхоздо хүнэй хэды дугалдабашье һаа. Булагай фермэ ажалшадаар гүйсэд хангагданхай. Эндэ хамтадаа 19 хүн ажаллана. Фермые даагшаар коммунист Д. Д. Очиров худэлдэг. Арбаад жилдэ һүнэй фермые даагшаар ажаллажа ябаһан энэ дүршэлтэй малшан фермынгээ коллективэй үдэр бүриин ажалые яһала һайнаар эмхидхэжэ шадана.

Фермэдэ тэжээлэй цехэй хүсэндөө орооһонһоонь хойшо үхэрнүүдтэ буйлуулһан тэжээл үгтэжэ, хүйтэнэй сагта бүлеэн үһаар үһалагдадаг болонхой. Энэ ажалые хоёрхон лэ хүн хэнэ. Тэдэнэй нэгэниинь М. Н. Григорьев, Михаил Петрович эндэ фермын тогтоһон сагһаа хойшо худэлнэ. Ажалда дүршэһэн, оролдосотой бэрхэ энэ хүн хажуудахи нүхэртаеэ гал түлижэ, үһа халаагаад, һолоомо. орооһо бутаргажа тэжээл бэлдээд, шэбхэ шабааһа байра сэбһоо гаргадаг түхеэрэлгэ зэбэжэ, шалгажа үрдидэг

Нигэжэ һаалишадые үлүү ажалһаа сүлөөлһэнэй ашаар тэдэнэр бүхы оролдолгоёо гансал үнеэ һаалишада гаргана. Эндэ урдань һайса хэгдэдэггүй ажал ахиарагдадаг болоо. Мүнөө һаалишад үнеэлэйнгээ дэлэн бүлеэн үһаар угаадаг, түрүүшынхеэ туралэн үнеэлэй хүхэ, дэлэн заабол нидхэрдэг болонхой. Эндэ колхозой гаргана хин хэсорогүй. Малай ашаг шэмэ нилээд дээшэлэ. Малшадайшье сахин шэнэ. Һаалишад мүнөө һаа. һайса хаража уншабал, аймагай һү һаалиин фермэ бүхэнэй ажал худэлмэри толи мэтэ эли тодоор харуулагданхай. Дутуунь юуб гэхэдэ, эдэ тоонуудые тайлбарилха хэрэгтэйл байгаа ха.

Мүн энэ газетын редакциин худэлмэрилэгшэд аймагай ажахынуудһаа, фермэнүүд, сабшалан, таряалан дээрэһээ репортаж, мэдээсэлнүүдые дамжуулжа, үбһэшэд, һаалишад, механизаторнуудай охито ажалые харуулна. Газетын хуудаһанууда «Мүрысөө үүсхэгшэдэй ажал хэрэгүүд», «Тоог дээрэ моторнууд хүнинэнэ» гэхэ мэтын материалнууд гарана. Мүн «КПСС-эй XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая» гэһэн ниитэ гаршаг доро багахан мэдээсэлнүүд толилогдоно. Партийн съездын, хүндэлэлдэ долгэрһэн мүрысөөнэй ябаса тухай, колхоз, совхозуудай орооһо таряан, бусад продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэжэ байһан тухай тэдэ мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Хүн зондо экономическа эрдэм олгохо, тооложо һургаха, экономическа пропаганда һайжаруулһан тула газетэ яһала туһатай юумэ хэнэ гэжэ тусгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээнэдэ зорюулжа, тус газетэ «Экономическа бюрогой тобшолол» гэһэн гаршаг доро экономистнуудай статьянуудые хирэ-хирэ болоод гаргана. Авторнууд эдэн соогоо тон наринаар тооложо, шэнжэлжэ үзөөд, ажахы бүхэн продукци абахадаа, хэды шэнээн гаргаша хэнэб гэжэ худэлмэриинь дүнгүүдые аржыса харуулна. Жэшээнь, «Таряашад олзотойгоор худэлнэ» гэһэн «Родина» колхозой экономист И. Алемасовай статья июлийн 21-нэй газетэдэ барлагданхай. Энэ колхоздо ямар ургамал ашагтай олзотойб гэжэ автор эли тодоор харуулна. Энээн тушаа нигэжэ башэнэ:

«Ургамалайнь ажахын онсо шэнжэ гэхэдэ, тон ашатай туһатай ургамалнуудые шэлэжэ таридаг болонхой. Манай колхоздо орооһото ургамал ехэ олзо үгэнэ. Жэшээнь, зарим газарта гектарай 20 центнер шэниисэ хуряагданэ. Тиимэһээ энээниие ургуулжа, гүрэндэ худалдахада олзотой... Үшөө ямар онсо шэнжэ бииб гэхэдэ, колхознай жэл бүри орооһото ургамалнуудые тарихадаа, ургасыень дээшэлүүлжэ шададаг болонхой».

Саашань автор центнер таряанай өөрынь үнэ харуулна (тэрэнь 3,5 түхэриг болоно). Центнер таряан гүрэндэ 11 түхэригөөр худалдагдана гэжэ автор хэлэнэ. Таряанай ургаса улам улам дээшэлүүлхэ арга бодомжонуудай үшөөл бии байһан тухайда автор тогтоно. Шадамараар хандадаг һаа, газар гээшэ хизаарлашагүй ехэ нөөсэтэй байдаг шуу. Эрдэм ухаанай түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудта түшэглэн, эдээниие бүрин хүсэд ашаглахын тула шалабаряа, хэшээл оролдолгоёо гаргахабди гээд нүхэр Алемасов һүүлдэнь мэдүүлнэ.

Экономикын асуудалаар үшөө хэдэн статьянууд газетэдэ толилогдонхой. «Ниитын үйлэдбэриин ашаг олзо ехэдхэхэ», «Һүнэй ажахын арга боломжонуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ», «Ниитын мал ажалда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ» гэһэн А. Нахирко, И. Кулик (аймагай хүдөө ажахын управлениин главна экономист, главна агроном) гэгшэдэй статьянууд экономикын асуудалаг рюулагданхай.

Партийн ЦК-гай декабрь оной), июлийн (1970 оной) мүүд, КПСС-эй ЦК, СССР стернүүдэй Совет. ВКПС ЦК бүхы юумэндэ ярим малта хэхэ, доторойгоо жонуудые бүрин хэрэглэгдэ зорилгонуудые табиһан ушар байдалда аймагай дай экономикые тодоор статьянуудай газетын хүг гаргагдажа байһаниинь Хэрэглэгдээгүй арга боло дээн соонь элирүүлэгдэ шээнь, иимэ мүрнүүдые

«Продукци үйлэдбэ өөрынь үные нэгэхэн тээр хямдаруулбал, түхэригэй олзо ороо терриальна эд зөөри тээр химгадабал, аж —65 мянган түхэриг та болохо юм» гэдэ статья соо хэлэгдэнэ.

Энэл управленийн гл И. Кулик үбһэ хуряалга хадаа, тон тодорхой, үнэ галтай юумэнүүдые б һаань хожомдуулжа үбһ муугаар хадагалбал, хэ жээлтэ зүйлнүүдынь ха харуулна.

Иимэ экономическа то тьянууд һайн, ажалай дадаае улам ехэ удхатай, тэй болгоно. Энэ асуудл зетын һаналаа табидаг һайшаалтай, саашадаа б удхатай статьянууд гар жэ найдахаар.

Гэхэ зуура, социалис харуулха талаар газетын дэ дутагдалнууд үшөөл бий дэглэмээр. Юуб гэхэдэ, хозуудай партийна organ зүгөөр мүрысөө ямараар удариданалб гэжэ газета б бэшэнэгүй. Мүрысөөнэй д гарганаб, ермашуулгын жээнүүд (моральна. м бэелүүлэгдэнэб гэхэ мэтын нуud бүхы талаараа гүнзг руулаганагүй. Энэ, мүн асуудалнуудаар партийна лэгшэдэй материалнууд гар даһануудта хоморшог. М шүүлэй дүй дүршэл туш нууд бага зэргэ (олонинь дайралдана. Теэд тэрэнь лэгдэнэ гү, али үгы гү гэ хуудаһанһаа мэдэхын арг

«Ажалшадые коммунис мүүжүүлгэдэ районно г дүүргэдэг үүргые дээшэлүү хай» КПСС-эй ЦК-гай уншахада, газетын матери хэмжээ абхуулха шухала солон заагданхай. Тус газ даһанууудта иимэ мэдээсэ дайралдана.

Партийн XXIV съездын дэ долгэрһэн социалис м дулэн үдэ бүри үргэдэг Ажалшадай үүсхэл эдэбли даргаха, олонитын мүрысө ургэн дэлисэтэй, тодо аша үрэтэй болгохо хэрэг лэй үүргын ехэ байнаниин сотой. Олонитэ ажалшадай дэлөөнэй үндэр трибуна үүргээ нэрэтэй түрэтэйгөөр хын тула Хяагтын аймаг тын хүдэлмэрилэгшэд оролдохо болоно.

Социалис мүрысөө ба газетэ

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Хяагтын аймагай «Ленинское знамя» гэжэ газетын һүүлэй гурба-дүрбэ һарын хуудаһануудые ирахада, социалис мүрысөөн тухайда яһала бэшэгдэнэ гэжэ харахаар. Зунай һарануудта һү ехээр һааха, малаа таргалуулха тухай «Родина» колхозой Ивановска фермын һаалишад, малшадай аймаг доторөө үүсхэл гаргаһан нэмэл бэшэг газетэдэ тунхаглаһан нэмэл бэшэг газетэдэ тунхаглагхүндэлэлэй социалис мүрысөө эмхидхэхэ үүсхэл гаргагшадай жэшээ-гээр Хяагтын совхозой худэлмэришэдэй абаһан социалис уялганууд мүн лэ газетэдэ барлагданхай.

Энэ газетые шэнжэлһэн үе—худөө ажахын халуун худэлмэриин хаһа гаргай тудалдана. Түс газетэ байдгээд лэ тэрэ үеын эндэб худэлмэриин ябаса тухай олон янзын аргаар уншагшадгаа мэдээсэнэ. Эдээн соонь тоогоор харуулһан мэдээнүүд (сводка) бага бэшэ һүүри эзэлнэ. Һара бүри һаалишадай һааһаан һүнэй дүнгүүд газетын хуудаһануудта гаргадана. Хабарай тарилгын ябаса тухай, паар хахалалга. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ тухай, ажахынуудай һү һаалга тухай мэдээнүүд байд гээд лэ газетын хуудаһануудта толилогдоно. Нигэжэ аймагай ажахынуудай. һү һаалиин фермэнүүдэй, һаалишадай, малшадай ажал худэлмэриин дүнгүүд тухай уншагшадгаа үе үе мэдээсэхэдэнь, мүрысөгшэдшье бэе бэеынгээ ажалай дүн хэдэ хаража байха аргатай болоно. Энээнһээ уламжалан, ажалай урилдаан улам дэлисэтэй, охитой болоно.

Аймагай ажахынуудай түрүүшын хахад жилэй социалис мүрысөөнэй дүн газетэдэ гараһан байна. Мүрысөдэг ажахынуудай бүхы худэлмэриинь дүнгүүд эндэ тобойсо харуулагданхай. Энэнь түрэндэ мал ажалай продукци худалдалгаар. малай ашаг шэмээр. 100 эхэ мал бүриһөө түл түрэсэ абалгаар, эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ продукци абалгаар мүрысөдэг ажахынуудай дүнгүүд колхоз, совхоз бүхэнэй дотороой арга боломжонуудай ямараар хэрэглэгдэдэгые эли тодоор гэршэлнэ. Мүн энээнэй үргэлжэлэлшье гэжэ тоолоходо боломоор баһа нэгэ таблица байгша оной августын 18-най газетэдэ толилогдонхой гэбэл: «Һү һаалиин фермэнүүдэй түрүүшын хахад жилэй худэлмэриие согсолон шэнжэлнэбди» гэһэн гаршаг доро һаалин фермэнүудэй худэлмэри экономическа талаһаа шэнжэлэгдэнхэй. Тэрэнь газетын бүхэли хуудаһа шахууе эзэлнэн, ганса барзагар тоошье һаа. һайса хаража уншабал, аймагай һү һаалиин фермэ бүхэнэй ажал худэлмэри толи мэтэ эли тодоор харуулагданхай. Дутуунь юуб гэхэдэ, эдэ тоонуудые тайлбарилха хэрэгтэйл байгаа ха.

Мүн энэ газетын редакциин худэлмэриилэгшэд аймагай ажахынуудһаа, фермэнүүд, сабшалан, таряалан дээрэһээ репортаж, мэдээсэлнүүдые дамжуулжа, үбһэшэд, һаалишад, механизаторнуудай охито ажалые харуулна. Газетын хуудаһануудта «Мүрысөө үүсхэгшэдэй ажал хэрэгүүд», «Тоог дээрэ моторнууд хүнинэнэ» гэхэ мэтын материалнууд гарана. Мүн «КПСС-эй XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая» гэһэн ниитэ гаршаг доро багахан мэдээсэлнүүд толилогдоно. Партийн съездын, хүндэлэлдэ долгэрһэн мүрысөөнэй ябаса тухай, колхоз, совхозуудай орооһо таряан, бусад продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэжэ байһан тухай тэдэ мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Хүн зондо экономическа эрдэм олгохо, тооложо һургаха, экономическа пропаганда һайжаруулһан тула газетэ яһала туһатай юумэ хэнэ гэжэ тусгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээнэдэ зорюулжа, тус газетэ «Экономическа бюрогой тобшолол» гэһэн гаршаг доро экономистнуудай статьянуудые хирэ-хирэ болоод гаргана. Авторнууд эдэн соогоо тон наринаар тооложо, шэнжэлжэ үзөөд, ажахы бүхэн продукци абахадаа, хэды шэнээн гаргаша хэнэб гэжэ худэлмэриинь дүнгүүдые аржыса харуулна. Жэшээнь, «Таряашад олзотойгоор худэлнэ» гэһэн «Родина» колхозой экономист И. Алемасовай статья июлийн 21-нэй газетэдэ барлагданхай. Энэ колхоздо ямар ургамал ашагтай олзотойб гэжэ автор эли тодоор харуулна. Энээн тушаа нигэжэ башэнэ:

«Ургамалайнь ажахын онсо шэнжэ гэхэдэ, тон ашатай туһатай ургамалнуудые шэлэжэ таридаг болонхой. Манай колхоздо орооһото ургамал ехэ олзо үгэнэ. Жэшээнь, зарим газарта гектарай 20 центнер шэниисэ хуряагданэ. Тиимэһээ энээниие ургуулжа, гүрэндэ худалдахада олзотой... Үшөө ямар онсо шэнжэ бииб гэхэдэ, колхознай жэл бүри орооһото ургамалнуудые тарихадаа, ургасыень дээшэлүүлжэ шададаг болонхой».

Саашань автор центнер таряанай өөрынь үнэ харуулна (тэрэнь 3,5 түхэриг болоно). Центнер таряан гүрэндэ 11 түхэригөөр худалдагдана гэжэ автор хэлэнэ. Таряанай ургаса улам улам дээшэлүүлхэ арга бодомжонуудай үшөөл бии байһан тухайда автор тогтоно. Шадамараар хандадаг һаа, газар гээшэ хизаарлашагүй ехэ нөөсэтэй байдаг шуу. Эрдэм ухаанай түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудта түшэглэн, эдээниие бүрин хүсэд ашаглахын тула шалабаряа, хэшээл оролдолгоёо гаргахабди гээд нүхэр Алемасов һүүлдэнь мэдүүлнэ.

Экономикын асуудалаар үшөө хэдэн статьянууд газетэдэ толилогдонхой. «Ниитын үйлэдбэриин ашаг олзо ехэдхэхэ», «Һүнэй ажахын арга боломжонуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ», «Ниитын мал ажалда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ» гэһэн А. Нахирко, И. Кулик (аймагай хүдөө ажахын управлениин главна экономист, главна агроном) гэгшэдэй статьянууд экономикын асуудалаг рюулагданхай.

Партийн ЦК-гай декабрь оной), июлийн (1970 оной) мүүд, КПСС-эй ЦК, СССР стернүүдэй Совет. ВКПС ЦК бүхы юумэндэ ярим малта хэхэ, доторойгоо жонуудые бүрин хэрэглэгдэ зорилгонуудые табиһан ушар байдалда аймагай дай экономикые тодоор статьянуудай газетын хүг гаргагдажа байһаниинь Хэрэглэгдээгүй арга боло дээн соонь элирүүлэгдэ шээнь, иимэ мүрнүүдые

«Продукци үйлэдбэ өөрынь үные нэгэхэн тээр хямдаруулбал, түхэригэй олзо ороо терриальна эд зөөри тээр химгадабал, аж —65 мянган түхэриг та болохо юм» гэдэ статья соо хэлэгдэнэ.

Энэл управленийн гл И. Кулик үбһэ хуряалга хадаа, тон тодорхой, үнэ галтай юумэнүүдые б һаань хожомдуулжа үбһ муугаар хадагалбал, хэ жээлтэ зүйлнүүдынь ха харуулна.

Иимэ экономическа то тьянууд һайн, ажалай дадаае улам ехэ удхатай, тэй болгоно. Энэ асуудл зетын һаналаа табидаг һайшаалтай, саашадаа б удхатай статьянууд гар жэ найдахаар.

Гэхэ зуура, социалис харуулха талаар газетын дэ дутагдалнууд үшөөл бий дэглэмээр. Юуб гэхэдэ, хозуудай партийна organ зүгөөр мүрысөө ямараар удариданалб гэжэ газета б бэшэнэгүй. Мүрысөөнэй д гарганаб, ермашуулгын жээнүүд (моральна. м бэелүүлэгдэнэб гэхэ мэтын нуud бүхы талаараа г руулаганагүй. Энэ, мүн асуудалнуудаар партийна лэгшэдэй материалнууд гар даһануудта хоморшог. М шүүлэй дүй дүршэл туш нууд бага зэргэ (олонинь дайралдана. Теэд тэрэнь лэгдэнэ гү, али үгы гү гэ хуудаһанһаа мэдэхын арг

«Ажалшадые коммунис мүүжүүлгэдэ районно г дүүргэдэг үүргые дээшэлүү хай» КПСС-эй ЦК-гай уншахада, газетын матери хэмжээ абхуулха шухала солон заагданхай. Тус газ даһанууудта иимэ мэдээсэ дайралдана.

Партийн XXIV съездын дэ долгэрһэн социалис м дулэн үдэ бүри үргэдэг Ажалшадай үүсхэл эдэбли даргаха, олонитын мүрысө ургэн дэлисэтэй, тодо аша үрэтэй болгохо хэрэг лэй үүргын ехэ байнаниин сотой. Олонитэ ажалшадай дэлөөнэй үндэр трибуна үүргээ нэрэтэй түрэтэйгөөр хын тула Хяагтын аймаг тын худэлмэрилэгшэд оролдохо болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Удын аймагай «Маяк» колхозой 2-дохи отделениин түрүү механизаторнуудай нэгэн Федот Иванович Фомин. Энэ нүхэр байгша оной ургаса хуряалга дээрэ һайнаар худэлмэрилжэ, үдэр бүрингөө даабариие үлүүлэн дүүргэдэг байгаа.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Мал олоор туршаан абаха, үүсэлхэ харюусалгатай хаһа ерэнхэй. Улаан-Удын м

„ЛУНА-16“ ГЭЖЭ АВТОМАТ СТАНЦИ—СОВЕТ КОСМОНАВТИКЫН ЭЛИТЭ ЕХЭ ШЭНЭ ИЛАЛТА

...ой баярай жэлдэ Совет ...ын түүхэдэ элитэ ехэ ...уд туйлагдаба. «Союз-9» ...ирулинай онгосо урданайхи... үни удаан саг соо нии... олон янзын туршалга ...ра-7» гэжэ өөрөө ниидэ... хоорондын станци Венерэ ...лагаа, «Интеркосмос-3» гэ... олон амжалтатайгаар дэг... ...ууу.

...-16» станци hарада хүрэ... шорой тоборог абаад, ... 24-дэ энэ холын аян... өрхим hайн бусажа, зам... нэнжэлэлгэдэ маша ехэ ...партай шэнэ шата нээбэ.

... болон Наранай аймагай ... соохи планетэнүүдтэ авто... ...ыгээхэ гэшэ замбуулин ... манай түсэбэй гол шэг... нэгэн юм. Ушарынь ха... ...ууд хүнэй ябуулдаг он... орходоо hураггүй үнэгүй, ...йдамтайшье, тиигээд мүнөө ...жо шадахагүй газарнуудта ... мэдээ асарха аргатай ...ну.

...ннай аппарадуудай хү... ...ын шэнжэлэгдэжэ эхилhээр ... жэл үнгэрбэ. 1959 оной «Луна-1» гэжэ түрүүшын со... станци hара тээшэ ...hан байна. Мүн тэрэ оной «Луна-2» гэжэ станци совет ...тые hарада абаашаа hэн. ...даа огторгойн ондоо юр... газарhаа эльгээгдэhэн анха ... аппарат байhан бэлэй.

...hара үнгэрөөд байхада, ... гэжэ совет автомат стан... ...hаа харагдадаггүй, hарын ...ын зураг анха түрүүшын... ...гаажа, наашань дамжуулhан ...

... оной июльдэ «Зонд-3» гэдэг ... станци hарын хажуугаар ..., нүгөө талынь зурагые да... хяад абаhан юм. Эдэ хоёр станциин дамжуулhан зурагуудаар бүхы hарын гүйсэд карта болон hарын глобус түрүүшынхээ хэгдэhэн байгаа.

«Луна-9» гэдэг манай станци ондоо юртэмсэдэ зөөлэхэнөөр бууха ябадалые анха түрүүшынхээ харуулаа hэн. Тиихэдээ хүн түрэлтэн hарын нюрууе тон дүтэhөө адаглан хаража шадаhан байна. Саашадаа hарые тойрон дабшаха хэмэл одонууд болохо «Луна-10» болон «Луна-12» гэжэ станциннуудай туhламжаар hарые бүрилдүүлдэг бодоо түрүүшынхээ тодорхойлогдожо, тэрэнь манай газар дээрэ вулкантай хаданууддта байдаг базальт гэдэг породотой адлинуу байба. «Луна-13» гэжэ станци hара дээрэ мүн лэ зөөлэхэнөөр бууhанай hүүлдэ hарые бүрхөөдэг бодосой механическа шэнжэнүүд тушаа мэдээнүүдые дамжуулаа hэн.

«Апполон-11», «Апполон-12» гэдэг Америкын онгосонуудай аяншалгаар hара тээшэ жолоодогдоо онгосонуудай ниидэлгын шата эхилжэ, hарын хоёр ондоо газарнуудhаа тэндэхи шорой асарагдажа, бүридэлынь, химическэ болон физическэ шэнжэнь зарим тэды нарибшалан тодорхойлогдоhон юм.

Гэбэшье hарын яажа бии болоhониинь, хэды саг соо байhаниинь, мүн байгуулгань гүйсэд тодороодүй байна.

Ушар нимэhээ замбуулинай автомадуудые улам нарижуулха, шэнэ оньhонуудые ухаалха гэhэн зорилго совет эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, инженернүүд болон хүдэлмэришэдэй урда табигдаhан юм. Энэ хэсүү зорилго эрхим hайнаар бэелүүлэгдэжэ, нарата юртэмсын ондоо түбидэхи шорой шулуу абажа асарха гэhэн айхабтар шухала эрдэм ухаанай асуудал амжалта түгэлдэрөөр шиидхэгдэбэ.

...УНА-16» СТАНЦИИН БАЙГУУЛАМЖА

...-16» гэжэ автомат станци ... шорой абаха түхеэрэлгэ ... абуулгын табсангhаа, га... Бусаагдаха аппарадтай «Лу... гэhэн замбуулинай ракетэ... ...рудэнэ. Тус станциин hарада ...гөө татадаг шэгнүүрынь ...:

...ыа бууха табсангынь шэнгэн ... хүдэлдэг ракетнэ двига... олон янзын зорилго бэе... шадаха бэеэ дааhан ракетэ ... дотор түлишэ хадагалhан ... приборнуудай таhаг, мүн ...рэ буухада доhолоо сохи... ...ааруулхэ тулганууд би... ...гын табсан дээрэ радиогой ...нүүд тодхогдонхой.

...ыа бууха табсан дотор гол ...ль ба хоёр бага двигатель ...нэй түрүүшынхинь тус таб... шиидэлые аалидуулан бо... харин нүгөө хоёрынь hа... ...ранда бууха эгээл hүүлшин ...дэлнэ. Гол двигателиинь ...лин хүдэлхэ ба болюулагдаха ...ь юм.

...ыа бууха табсангай приборн... таhаг соо тэрэнэй ябадалые... ...ргонижоруулха тоо бо... болон гироскопическа при... ...ыг шэг зааха электронно ...гуй, дамжуулдаг радио бо... ...-хэмжэлгын приемнигууд, ...дезрэлгэнүүдэй хүдэлмэрие... ...ческаар хүтэлэн ябуулдаг ... химическэ аккумуляторна ...гүй болон тоогые хубилгаг... ...дэй дулаанине тааруулха ...ны, hара дээрэ буулгын ...дарые болон скорость хэм... ...-зэбсэгүүд, hарын үрэм... газар тухай мэдээ үгэхэ те... ...ннүүд, ниидэлгын үедэшье, ...ра дээрэшье халуун, хүйтэ... ...эн радиацийн хэмжээе то... приборнуудд бии байгаа.

...буулгын табсан хадаа «Лу... гэhэн ракетын hараhаа ... тулга боложо үгөө юм. Энэ ...буулгын табсангай дээдэ хү... ...буулгадаhай.

...на-Земля» гэдэг ракетэ шэн... ...ативна түлишөө хадагалдаг ... баагуудтай бэеэ даанхай ...ним.

...ыа бааг дээрэнь гонзогор ...приборно таhаг бэхилэгдэнхэй ... соонь ракетэ залан шэглүүл... ...ронно, тоолон тодорхойлэл... ...ыа гироскопическа прибор... ...ыгтын борт дээрэхи радио... ...лын дамжуулдаг, хүлеэн ... удха тайлбарилдаг прибор... ...ческэ аккумуляторна ба... ...д, тоогые хубилгагша зүйл... ...й автоматикын электрическэ ...нүүд бии.

...ыг дээрэхи радиогой хүлеэн

...ИИДЭЛГЫН ПРОГРАММЫН ДҮҮРЭЛГЭ

...на-16» гэжэ станциин ниидэ... нимэ гурбан гол шатада хуваа... болоно: дэгдэжэ hара тээшэ ... тэнда ошоод хүдэлэлгэ, ...ыг бусажа ерэлгэ.

...ргэ ба hара тээшэ ниидэлгэ. ...-16» гэжэ автомат станци ... сентябриин 12-то дэгдээ. ...-Б» болон «Луна-13» гэжэ станциннуудые ниидхүүлэгшэдэ орходоо үлүү хүсэтэй түлхигшэ-ракетэнүүд тус станциие Газар тойрохо хэмэл одоной замда гаргаа. Тиихэдээ энэ станциин замай Газарhаа эгээн холонь 212,2 километртэ хүрөө; экватораай шуулам тушаа хэлбыhэниинь 51 градус, 36 минута байгаа.

Дэгдэhээрнь 70 минутын үнгэрөөд байхада, станциин борт дээрэхи программна түхеэрэлгын дохёогоор түлхигшэ-ракетын hүүлшын шатын двигатель хүдэлгэгдэжэ, станциин ниидэлгэ улам түргэдөөд тэрэ hара тээшэ ошохо замда оруулагдашаhан байна.

Станциин дабшажа ябаhан замhаа хадуурхагүйнь тулада 1970 оной сентябриин 13-да радиогоор үттэhэн командын ёhоор үшөө нэгэ двигатель хүдэлгэгдэжэ, станциие зүб зүг руу шэглүүлэн, 6,4 секундын туршада хүдэлбэ. hүүлдэнь станциин дабшажа ябаhан замыень шалгажа хэмциин hара дээрэ бууhанай hүүлээр Газарhаа команда үттэжэ, борт дээрэхи радионь хүдэлжэ эхилбэ. Станциин, тэрэнэй тус тус хубинуудай ямаршьегүй hайн хүрэhэн тухай радио дуулгаа. Мүн hарын нюрган дээрэ станци хайшаа хараад, ямараар hуугаад байнаб гэжэ радиогой мэдээгээр тодорхойлогдобо.

Тиигээд hарын шорой абаха түхеэрэлгые хүдэлгэжэ эхилхэ гэhэн команда станциин бортдо ябуулагдаба. Станциин ниидэжэ ябаха үедэнь тэрэ түхеэрэлгые баряад ябаhан замаг нээрэжэ, үрэмдэхэ станогой шагталагдаhан штанга татуурганууудай нэгэндэнь хүтэлэгдэн, сэхэ дээшээ 180 **градус эрьюулэгдэхэдэнь**, шоройтой **үрэм бусаагдаха аппарадай бүтүү хайрсагай хажуу тээхи нүхэндэ асарагдаа hэн. Удаань Газарhаа удаадахи команда үгтэжэ**, шорой **хабшуулhан үрэм тэрэ нүхэ руу** оруулагдаад, hүүлээрнь үрэм үрэмдэлгын станогhоо **hалгаагдаба. Тэрэнэй hүүлээр бусаагдаха аппарадай нүхэниинь өөрөө яг-таг хабхаглагдашаба.**

Тиигээд **«Луна-Земля»** ракетэ дэгдүүлхэ бэлэдхэл эхилбэ. hараhаа ниидэхэ скоростиинь хэмжээн ракетын хүтэлбэриин системэдэ дамжуулагдаа hэн.

1970 оной сентябриин 21-нэй урадхалай урдаhаа шэглүүлэгдэн эрьюулэгдэбэ. Тусхай оньhоной туhламжаар энэ байдалынь хубилангүй үлөөд, Газарай агаарай хүреэ дотор бусаагдаха аппарадай аалидаха таатай зохид байдал хангаhан байна. Иигэжэ аппарадай аалидан ябахада, дээдэ захань 350 единицын даралта үзэгдэбэ. Тиихэдэ агаарта сохюулhан ханынь бүреэhэнэй халуун Цельсиин 10000 градусые үлүүлжэ байгаа.

Эгээл ехэ даралта ба халуунай үнгэрhэнэй hүүлээр парашютна таhагай хабхагынь мулта hүрэжэ. 14,5 километр үндэртэ секундын 300 метрээр аппарадай доошолжо ябахада, аалидуулха парашют задарhан байна. Тиигээд 11 шахуу километр үндэртэ аалидуулагша парашют таhаран унажа, гол парашют нээгдээ. Тиихэтэйнь хамта аппарадые олгуулха дохёо тэмдэг үгэхэ радиопередатчигууд хүдэлжэ эхилээ.

8 час 14 минутын үеэр бэдэрэлгын самолёт, вертолёдууд бусаагдаха аппарадай бууха ёhотой газарта суглараад, дохёо тэмдэгыень хүлеэн абаба. Тиигээд вертолёт дэгдэжэ, парашюдаар буужа ябаhан аппарадые обёорон, газарта буутарынь тэрэниие дахаа.

Бусаагдаха аппарат 8 саг 26 минутада Джезказган хотоhоо зүүн урагшаа наян километрэй газарта дорьбоогүй зөөлэнөөр бууhан байна.

Бууhан дарынь харахада, аппарат лагаашьегүй байгаа. Тэрэниие зосоохи шоройтойнь Москва абаашажа, hарын шоройто амhарта СССР-эй Науканууудай академидэ дамжуулагдаа.

«Луна-16» станциин ниидэхэ үедэ хэдэн олон хэмжэлгын пунктнууд хүдэлмэрилөө. Тэдэмнай Советскэ Союзай газар дээрэ, мүн СССР-эй Науканууудай академиин суднанууд дээрэ тодхогдоо. «Луна-16» станциин ниидэлгэ замбуулинай алас холын хэлхеэ-холбооной түбhөө залан шэглүүлэгдээ. Станциие дэгдээхэ, Газарhаа команда үгэхэ, замыень хэмжэхэ албанууд тэдэнэй ниидэхэ бүхы үедэнь тон hайнаар, хоорондоо холбоотойгоор хүдэлмэрилhэн байна.

hарын шорой Газар дээрэ. Бусаагдаха аппарадhаа абтаhан hарын шоройтой бүтүү хайрсаг СССР-эй Науканууудай академиин тусхай лабораторидо абаашагдажа, радиациин талаар шалгагдаад, тон нариная арюулагдаhанай hүүлдэ тусхай камера соо табигдаа.

Тэрэ камера соохи бүтүү хайрсагые нээхэ, мүн ондоо амhартада хэхэ оньhон бэлдэгдэhэн байгаа. Энэ камераhаа агаарай гаргагдаhанай hүүлээр тэрээн дотор инертнэ газ (гелий) оруулагдаа. Тиигэжэ Газарай атмосферын эгээн эдэбхитэ бодосууд болохо кислород, уhан ба арюудхалгын зүйлнүүдтэй hарын шоройн ниилэхэ ябадал усадхагдаа. Тиигээгүй hаа, тэрэ шоройн шэнжэ шанарынь тад ондоо болон хубилжа магад юм.

Камерын газаа таладань байhан оператор бүтүү хайрсагые тусхай оньhоор нээлгэжэ, тэрээн соохи үрэмые абаба. Энэнь hарын тон нимгэхэн тоohоор хушагданхай байгаа.

hарын шорой хүнэй харахада тааруу юумэн дээрэ табигдаа. Тиихэдээ гэрэ худхагдаагүй, харин hараhаа абтаhан шэгээрээл табигдаа. hүүлээрнь тэрэниие хаража дүүргээд, шэлэй саанаhаа зурагынь абтаба.

hарын шорой гол түлэб бирзагархан минеральна бодоohоо бүридэнэ. Тэрэнэй үнгэнь боро.

«Луна-16» станциин hараhаа асарhан юумые газаа тээhээнь харахада, hэрхигэр бүридэлтэй. жэжэхэн хубинуудынь доорондоо эли бодо холбоотой байhанай шэнжэтэй.

Радиациин талаар шэнжэлхэдэ, десоогоо радиоактивна элементүүдгүй Газарай породонуудтай адлишуу хэмжээнэй гамма-элшэтэй байба.

hарын шоройе саашадаа тон нариная шэнжэлхын тула тусхай хайрсагхануud соо хэжэ, энэ хэрэгтэ хабаатай институдууд, лабораторинуудта тараан үгэхэ юм.

Хороной, биологическа талаар гүйсэд шэнжэгдэгээ hарын шорой тэрэ камера соогоо карантинда байха. Саашадаа тэрэнэй радиационно, химическэ, физико-механическа, тепло-физическэ болон бусад шэнжэнүүдынь үзэгдэхэ.

Нимэ шэнжэлгын дүн науна хэблэлдэ толилогдохо.

* * *

Нарата юртэмсын планетэнүүдые шэнжэлхэ тон шэнэ арга боломжо олгоhон совет программын айхабтар шухала туршалга түгэсхэгдэбэ. Замбуулинай автомат аппарат огторгойн ондоо түбидэ ошожо, тэндэхи шоройе абаад, гэдэргээ бусажа ерээ. Энэ хадаа замбуулиние эзэмшэлгээр эгээл түрүүшынхиеэ туйлагдаhан тон шухала хэрэг. Нарата юртэмсын яажа бии болоhые, хубилhые мэдэхын тула огторгойн элдэб түбинүүд ямар болоohоо бүридэнэб гэжэ мэдэхэ шухала.

Эрдэмтэд Газарай нюруугай дээдэ үеые, тэрэшэлэн Газарта хүлеэгдээгүйгөөр заримдаа гэнтэ орожо ерэдэг hолирнуудай бүридэлые нилээд hайнаар шэнжээ. Нарата юртэмсын бусад түбинүүдэй бүридэлые шэнжэлхэ гээшэ удаадахи алхам болохо ёhотой. «Луна-16» станциин амжалтатайгаар ниидэжэ бусаhан ушар огторгойн түбинүүдые найдамтай, үнэгүй хямда автомат аппарадуудаар саг үргэлжэ, үргэнөөр шэнжэлхэ арга олгоно.

Шэнэ станциин ямараар. хэр найдамтайгаар хүдэлдэг тухай шухала мэдээнүүд ниидэлгын үедэ абтажа. ойрын сагта замбуулин руу ниидэхэ шэнэ түхэлэй аппарадуудые ухаалан бүтээхэдэ туhалха юм.

«Луна-16» гэжэ автомат станци бүтээгшэ совет эрдэмтэд, инженернүүд болон хүдэлмэришэд манай ороной элитэ ехэ шэнэ туйлалые Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезддэ зорюулба.

(ТАСС).

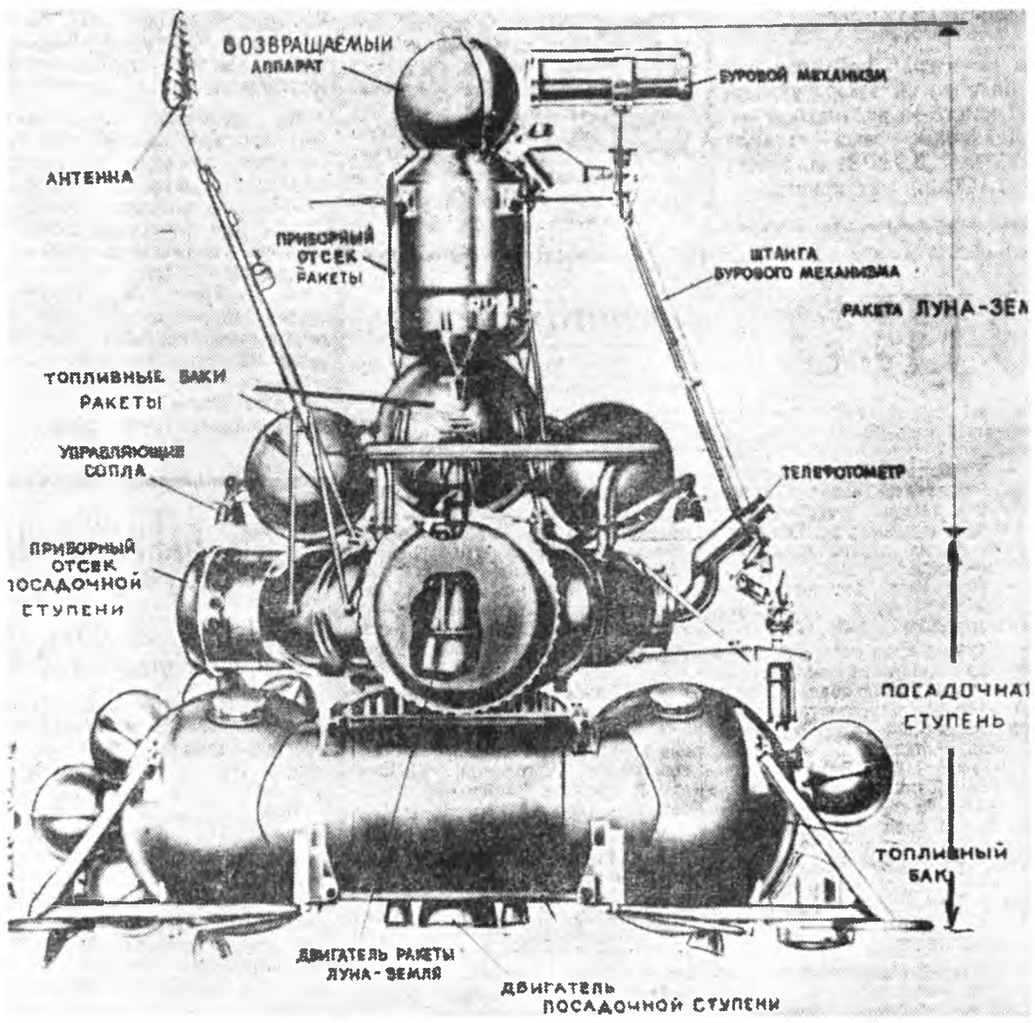

„ЛУНА-16“ ГЭЖЭ АВТОМАТ СТАНЦИ

ТАСС-ай фотохронико.

жэжэ үзэхэдэ, энэ урда хараалагдаhан шэглэлдэ яг тааруугаар ниидэжэ ябана гэжэ тодоруулагдаад, дахин шэглэлыень заhаха хэрэг гараагүй hэн. Хэрбээ hүүлшын шатын двигателиин хүдэлмэриин болюулагдаха үедэ станциин хараалагдаhанда орходоо секундын 1 метрээр үлүү түргэн ниидэhэн байгаа hаань, тэрэ hараhаа 300 километр холуур ябашаха байгаа бшуу. Энээгээр бодоходо, станциин аппаратура айхабтар наринаар хүдэлхэ ёhотой байгаа гэжэ элирнэ.

Станциин hара шадар хүрэжэ ошоходонь, буулгын табсангай двигатель хүдэлгэгдэжэ, ябаса аалидхагдаhан, тиигэжэ станци hараhа тойрон ниидэхэ хэмэл одоной замда оруулагдаhан байгаа.

Гурбан сүүдхын туршада hарые тойрон ябаха үедэнь станциин дабшаха замынь хубилгагдажа, hарада эгээн дүтэ ерэхэдээ, 15 километртэ хүрэдэг, харин эгээл холодходоо — 1·0 километр хажуу тээшээ hагад ошодог болобо.

Сентябриин 20-ной 6 час 06 минутада станциие дорьбоогүй зөөлөөр hарада буулгаха айхабтар харюусалгатай ажал эхилбэ. 6 час 41 минутаhаа 7 саг 31 минута хүрэтэр бэлэдхэлэй хүдэлмэриин хэгдэжэ байхада, станци hараhа сагна ороhон байжа, радио-холбоон болюулагдаад байгаа.

Станциие зүбоор шэглүүлхын тулада хэдэн хэмжээнэй бэелүүлэгдэhэнэй hүүлээр 8 саг 12 минутада буулгын табсангай двигатель дахин хүдэлгэгдэжэ, станциин ябадал аалидаад, тэрэ доошолжо эхилбэ. Тиихэдээ тусхай оньhоной түлоо станци тон лэ нэгэ янзын байдалтайгаар доошолбо. Тэрэнэй хэды метрэй үндэртэ ябаhаниинь, хэр түргөөр доошолhониинь саг үргэлжэ хэмжэгдэжэ байгаа. Үндэрэй хэмжүүрэй 20 метр гэжэ харуулхадань станциин скорость секундын 2,5 метр болоод байба.

Эгээл энэ үедэ буулгын табсангай гол двигатель дахяад хүдэлжэ, тэрэнэй hарын нюрууда тон ойрохон болоод байхада, хоёр бага двигатель хүдэлгэгдөө. Тиигэжэ 1970 оной сентябриин 20-ной 8 час 18 минутада «Море изобилия» гэжэ нэрлэгдэhэн газарта станци дорьбоогүй зөөлэнөөр буулгагдаhан байна. Тиигээд түрүүн хараалагдаhан таhагайhаа ехэ хадуураагүй, дүтэхэн буугаа.

«Луна-16» гэжэ станциин ниидэлгые **алжалтатайгаар бэелүүлхэдэ, Газар** дээрэхи командно-хэмжэлгын түбэй хүдэлмэри тон ехэ удха ... байгаа. Замбуулинай алас холын хэлхеэ-холбоо бэелүүлдэг центр станциин дабшажа ябаа замые тон нариная хэмжэн шалгажа, электронно-бодолгын машинаар бодуулжа байгаа юм.

hара дээрэ хэhэн ажалынь. Станциин hара дээрэ бууhанай hүүлээр Газарhаа команда үгтэжэ, борт дээрэхи программна түхеэрэлгын дохёогоор түлхигшэ-ракетын hүүлшын шатын двигатель хүдэлгэгдэжэ станциин ниидэлгэ улам түргэдөөд тэрэ hара тээшэ ошохо замда оруулагдашаhан байна.

Станциин дабшажа ябаhан замhаа хадуурхагүйнь тулада 1970 оной сентябриин 13-да радиогоор үттэhэн командын ёhоор үшөө нэгэ двигатель хүдэлгэгдэжэ, станциие зүб зүг руу шэглүүлэн, 6,4 секундын туршада хүдэлбэ. hүүлдэнь станциин дабшажа ябаhан замыень шалгажа хэмциин hара дээрэ бууhанай hүүлээр Газарhаа команда үгтэжэ, борт дээрэхи радионь хүдэлжэ эхилбэ. Станциин, тэрэнэй тус тус хубинуудай ямаршьегүй hайн хүрэhэн тухай радио дуулгаа. Мүн hарын нюрган дээрэ станци хайшаа хараад, ямараар hуугаад байнаб гэжэ радиогой мэдээгээр тодорхойлогдобо.

Тиигээд hарын шорой абаха түхеэрэлгые хүдэлгэжэ эхилхэ гэhэн команда станциин бортдо ябуулагдаба. Станциин ниидэжэ ябаха үедэнь тэрэ түхеэрэлгые баряад ябаhан замаг нээрэжэ, үрэмдэхэ станогой шагталагдаhан штанга татуурганууудай нэгэндэнь хүтэлэгдэн, сэхэ дээшээ 180 **градус эрьюулэгдэхэдэнь**, шоройтой **үрэм бусаагдаха аппарадай бүтүү хайрсагай хажуу тээхи нүхэндэ асарагдаа hэн. Удаань Газарhаа удаадахи команда үгтэжэ**, шорой **хабшуулhан үрэм тэрэ нүхэ руу** оруулагдаад, hүүлээрнь үрэм үрэмдэлгын станогhоо **hалгаагдаба. Тэрэнэй hүүлээр бусаагдаха аппарадай нүхэниинь өөрөө яг-таг хабхаглагдашаба.**

Тиигээд **«Луна-Земля»** ракетэ дэгдүүлхэ бэлэдхэл эхилбэ. hараhаа ниидэхэ скоростиинь хэмжээн ракетын хүтэлбэриин системэдэ дамжуулагдаа hэн.

1970 оной сентябриин 21-нэй 10 саг 43 минутада **Газарhаа** үгтэhэн командаар «Луна-Земля» гэжэ ракетэ дэгдүүлэгдээ hэн.

Газарта бусалга. Дэгдэhэнэй hүүлээр секундын 2708 метр ниидэдэг боломсоорнь, двигателиин хүдэлмэри болюулагдажа, ракетэ бусаагдаха аппарадтаяа Газар тээшэ шуумайба. Ерэхэ замынь заhаха гэжэ хараалагдаагүй байгаа. Газар тээшэ ракетын шэглэн ябахада, замынь ходо хэмжэгдэжэ, бусаагдаха аппарат Казахстанай ямар газарта буухаб гэжэ лаблагдажа байба.

Сентябриин 24-нэй 4 саг 50 минутада Газарhаа үгтэhэн командаар замбуулинай ракетын приборнуудай таhаrhаа бусаагдаха аппарат тусгаарлагдаад. 8 саг 10 минутада. Газарай агаар хүреэ руу ороо. Тиихэдээ скоростынь секундын 11 километрhээ бага үлүү байhан юм. Аппарат нюур талаараа агаарай гарсаг ... Камерын газаа таладань байhан оператор бүтүү хайрсагые тусхай оньhоор нээлгэжэ, тэрээн соохи үрэмые абаба. Энэнь hарын тон нимгэхэн тоohоор хушагданхай байгаа.

hарын шорой хүнэй харахада тааруу юумэн дээрэ табигдаа. Тиихэдээ гэрэ худхагдаагүй, харин hараhаа абтаhан шэгээрээл табигдаа. hүүлээрнь тэрэниие хаража дүүргээд, шэлэй саанаhаа зурагынь абтаба.

hарын шорой гол түлэб бирзагархан минеральна бодоohоо бүридэнэ. Тэрэнэй үнгэнь боро.

«Луна-16» станциин hараhаа асарhан юумые газаа тээhээнь харахада, hэрхигэр бүридэлтэй. жэжэхэн хубинуудынь доорондоо эли бодо холбоотой байhанай шэнжэтэй.

Радиациин талаар шэнжэлхэдэ, десоогоо радиоактивна элементүүдгүй Газарай породонуудтай адлишуу хэмжээнэй гамма-элшэтэй байба.

hарын шоройе саашадаа тон нариная шэнжэлхын тула тусхай хайрсагхануud соо хэжэ, энэ хэрэгтэ хабаатай институдууд, лабораторинуудта тараан үгэхэ юм.

Хороной, биологическа талаар гүйсэд шэнжэгдэгээ hарын шорой тэрэ камера соогоо карантинда байха. Саашадаа тэрэнэй радиационно, химическэ, физико-механическа, тепло-физическэ болон бусад шэнжэнүүдынь үзэгдэхэ.

Нимэ шэнжэлгын дүн науна хэблэлдэ толилогдохо.

* * *

Нарата юртэмсын планетэнүүдые шэнжэлхэ тон шэнэ арга боломжо олгоhон совет программын айхабтар шухала туршалга түгэсхэгдэбэ. Замбуулинай автомат аппарат огторгойн ондоо түбидэ ошожо, тэндэхи шоройе абаад, гэдэргээ бусажа ерээ. Энэ хадаа замбуулиние эзэмшэлгээр эгээл түрүүшынхиеэ туйлагдаhан тон шухала хэрэг. Нарата юртэмсын яажа бии болоhые, хубилhые мэдэхын тула огторгойн элдэб түбинүүд ямар болоohоо бүридэнэб гэжэ мэдэхэ шухала.

Эрдэмтэд Газарай нюруугай дээдэ үеые, тэрэшэлэн Газарта хүлеэгдээгүйгөөр заримдаа гэнтэ орожо ерэдэг hолирнуудай бүридэлые нилээд hайнаар шэнжээ. Нарата юртэмсын бусад түбинүүдэй бүридэлые шэнжэлхэ гээшэ удаадахи алхам болохо ёhотой. «Луна-16» станциин амжалтатайгаар ниидэжэ бусаhан ушар огторгойн түбинүүдые найдамтай, үнэгүй хямда автомат аппарадуудаар саг үргэлжэ, үргэнөөр шэнжэлхэ арга олгоно.

Шэнэ станциин ямараар. хэр найдамтайгаар хүдэлдэг тухай шухала мэдээнүүд ниидэлгын үедэ абтажа. ойрын сагта замбуулин руу ниидэхэ шэнэ түхэлэй аппарадуудые ухаалан бүтээхэдэ туhалха юм.

«Луна-16» гэжэ автомат станци бүтээгшэ совет эрдэмтэд, инженернүүд болон хүдэлмэришэд манай ороной элитэ ехэ шэнэ туйлалые Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезддэ зорюулба.

(ТАСС).

hарада хүрөөд, гэдэргээ Газарта бусаагдаhан СССР-эй гүрэнэй тэмдэг.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ-ЕГИПЕДЭЙ КОММЮНИКЕ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй Совет партийно-гүрэнэй делегаци гүрэнэй ба политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын Президент, Араб социалис союзай Түрүүлэгшэ Гамаль Абдель Насерай сагhаа урид наhа барахантай дашарамдуулан ошоод, сентябриин 29-hөө октябриин 3 хүрэтэр Каирта байба.

Тус делегаци хани барисаата Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын арад зондо тохёолдоhон ехэ гээлтэ тушаа гүнзэгы шаналалаа Советскэ Союзай делегаци КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын ба Советскэ Союзай арадуудай үмэнэhөө мэдүүлээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, делегацийн гэшүүд ОАР-ай Президентын уялгые дүүргэгшэ Анвар Сададтай, Араб Социалис Союзай ЦК-гай Дээдэ гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүд Хусейн эль-Шафей, Али Сабри, Махмуд Фавзи, Камаль Рамзи Стино, Абу Нур, Лябиб Шукейр, Диа эд-Дин Дауд болон ОАР-ай гүрэнэй бусад ажал ябуулагшадтай уулзаhан, хөөрэлдэhэн байна гэжэ Советегипедэй коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Сүлөөтэ, бэеэ дааhан байдалай түлөө. ОАР-е дэбжэлтын замаар хүргөөхын түлөө ОАР-ай арад зоной тэмсэлдэ Президент Гамаль Абдель Насерай онсо ехэ үүргэ дүүргэдэг байhаниинь хани халуун оршон байдалда үнгэрhэн эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдээ.

Гамаль Абдель Насер Совет орон Египет хоёрой хоорондо хани ёhоной харилсаа тогтоохо хэрэгтэ тон ехэ туhа хүргэhэн байна. Гамаль Абдель Насер түрүүтэй Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хэлбэришэгүйгөөр баримталан бэелүүлдэг байhан, бүгэдэнэй зүгhөө hайнаагдан мэдэрэгдэhэн, уласхоорондын оршон соо ОАР-ай нэрэ хүндэ болон үүргые бэхижүүлгэдэ туhа хүргэhэн гадаадын политикын үндэhэ hуури табла.

Оронуудайнгаа хоорондын хани харилсаае уласхоорондын оршон байдалдахи эдэб хубилалтануудhаа дулдыдахагүй, саг үргэлжын тогтууритай нүхэсэл мүн гэжэ Советскэ Союзай правительство, ОАР-ай правительство хододоо тоолодог байгаа. Энэ харилсаамнай адли тэгшэ эрхэ ба бэе бэеэ хүндэлдэгэгые, империализмын хүсэиүүдтэ, хархис этэгээдүүдтэ эсэргүү хамтын тэмсэлдэхи наналаа нэгэ... болгон бэелүүлэгдэнэ. Тиигэhэнэй үндэhөөр Советскэ Союзые, совет арадые Арабуудай Нэгэдэмэл Республикатай, тэрэнэй арад зонтой холбодог хани барисаанай ба харилсаанай нягта ба багша холбоонуудые саашадаа улам бэхижүүлхэ гэжэ хоёр талын эзид шиидэнэй байhаниинь эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ элирхэйлэгдээ.

Совет-египедэй харилсаае бүхы талаарнь хүгжоолгын замаар саашадаашье дабшаха гэжэ энэ харюусалгатай үедэ шиидэнхэй байhанаа СССР ОАР хоёр элирхэйлэн мэдүүлнэ гээд тусхайлан тэмдэглэгдээ. Иимэ харилсаа хангахын түлөө Президент Гамаль Абдель Насер ходо тэмсэдэг байhан юм. Дүтын Зүүн зүгтэхи зүришэлдөө хёмороое, уласхоорондын бусад асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хамтын ороолдолго гаргаха гэжэ хоёр тала хараалаhан байна. Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые дары усадхаха, энэ районой бүхы арадуудые амаржуулха бата бэхи эб найрамдал Дутын Зүүн зүгтэ тогтохо шухала гэжэ бододог байhанаа хоёр талынхид дахинаа лаблан элирхэйлбэ. Иимэ зорилго туйлахын тула хоёр талын хамтадаа тодорхойлон хараалhан хараа бодол сахигдаха болоно. Империалис этэгээдүүдэй зүгhөө хорото аашануудай саг үргэлжэ гаргагдажа байhан оршон байдалда араб оронуудай hаналаа нэгэдэлгэ ба эмхидэн жагсалга онсо шухала удха шанартай байна. Президент Гамаль Абдель Насер түрүүтэй ОАР-ай правительство эдэл арюун зорилгонуудта ходоодоо шухала анхарал хандуулдаг байhан юм.

Империализмда эсэргүү тэмсэлэй үндэhөөр бүхы араб оронуудай хэhэн нэгэдэмэл ябуулга мүнөөнэй орёо оршон байдалда национальна бэеэ дааhан байдалай түлөө, хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө, Дутын Зүүн зүгтэхи хёмороое дары заhаруулан шиидхэхын түлөө арабуудай үнэн зүб тэмсэлэй амжалта туйлаха хэрэгтэнь туhа хүргэхэ гээд этигэжэ байhанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлнэ.

МОСКВА. В. Кочетовой мэдээжэ романаар «Угол падения» гэжэ уран hайханай шэнэ фильм табигдажа байна. Тэрээн соо 1919 ондо Петроградта болоhон үйлэ хэрэгүүд тухай эли тодоор харуулагдаха юм. Петроградые хамгаалагшадай илалтата добтолгоор тус фильм түгэсэхэ байна. Фильмые режиссер Г. Казанский «Ленфильм» гэжэ студида буулгаба. Сценариин авторнууд В. Кочетов ба Г. Казанский. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильмын нэгэ кадр.

ТАСС-ай фотохроника.

Иордани: гуримшуулагдаха зам дээрэ

Иорданидахи байдал улам саашаа гуримшуулагдажа байна. Правительствын сэрэгүүдэй ба Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй отрядуудай хоорондо хоёр недели шахуу саг соо болоhон зэбсэгтэ тулалдаан уласхоорондын олониитын hанаае ехээр зобоohон байгаа. Зүрилдөөе болюулха тухай Каирга хаан Хусейн, Палестинын сүлөөрэлгын организациин ЦК-гай түрүүлэгшэ Ясир Арафат гэгшэд болон араб гүрэнүүдэй, правительстануудай толгойлогшонорой зүблөөндэ хабаадаhан бусад хүнүүдэй гараа табиhан хэлсээнэй ёhоор, Иорданиин нилслэл хотоhоо правительствын сэрэгүүдые, Палестиныи партизануудай отрядуудые гаргалгын түрүүшын шата дүүрээ.

Ороной хойто зүгтэ зэбсэгтэ тулалдаан болиихой. Эндэ илангаяа удаан саг соо хатуу шанга дайн байлдаан болоо hэн. Хари гүрэнүүдэй бүхы хүнүүд эндэhээ сүлөелэгдөө.

Гэбэшье США болон тэдэнэй дэмжэдэг Израиль хадаа буу зэбсэгэй хүсөөр Дутын Зүүн зүгтэ бэелүүлдэг эзэрхэг туримхэй зорилгоёо хүсэндэнь хүргэхэ hэдэлгэhээ үшөө арсалгүй байна. Эгээл эдэ үдэрнүүдтэ США-гай конгресс Израилиие мүнөө үеын эгээл шэнэ буу зэбсэгээр хангалгада ургэн зам нээгээ бшуу. Түгэс зэhэнхэй байлгаяа болюулаашье hаа, США зургаадахи флодойнгоо дайшалхы хүсые ехэ болгожо байhаар.

Иорданидахи байдалай удаа дараалан гуримшуулагдажа байбашье, Дутын Зүүн зүгтэхи байдал бүхыдөө түгшүүрилтэй байhан зандаа, тиимэhээ эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд ехэ hэримжэтэй байха зэргэтэй.

Европодо хабаатай „гуамска доктрина“

США-гай президент Никсонэй Европоор аяншалха болзорынь дүүрэнтэжэ байна. Тэрэ Италида, Испанида, Югославида хүрэhэн юм. Холбоото Штадуудаа бусахынгаа урда тээ Англи, Ирландиар аяншалаа. Мүн Америкын зургаадахи флодой онгосонуудые харалга. Дундада далай шадархи оронуудта байдаг НАТО-гой генералнууд ба Америкын элшэн сайдуудтай Неапольда зүблөө үнгэргэлгэ тэрэнэй түсэбтэ оруулагдаhан байгаа.

Энэ аяншалгань эб найрамдалай зорилгоhоо заяангүй холо байhан мүртөө үнэхөрөө хүсэ шадалаа hайрхан харуулгын жагсаал болоо. Никсонэй энэ аяншалга Дутын Зүүн зүгтэхи үйлэ хэрэгүүдтэй холбоотой байhыень өөhэдынгөө шэнжэлэлнүүд соо энээнhээ урда тээ тэмдэглээ hэмди. Тиибэшье Америкын президентын мүнөөнэй аяншалга мүн ондоошье зорилготой байба. Америкынхидэй Европодо «байлгые» саашадаашье тэрэ хабээариь үлөөхэ хэрэгтэй гэжэ Никсон хэлэhэн үгэнүүд соогоо онсолон тэмдэглэhэн байха юм.

Европо түби дээрэ США-гай сэрэгэй хүсэ шадалые бүри бэхижүүлхэ түсэбүүд тухай Мадридтай Вашингтоной хэдэг хэлсээнүүдшье гэршэлнэ.

Энэ аяншалгынгаа үедэ США-гай президентын үхэтэрөө оролдодог, америкынхидэй «Европодо байлга» хангаха hэдэлгэнь хадаа Баруун Европодо Америкын монополинуудай эзэлжэ байгаа байдалые улам үргэлжэлхэ, тэрэнэй экономикые Америкын зүгhөө бүри шангаар хинаха ябадал хараална бшуу. Америкын президентын аяншалгын энэ хараа түсэбынь Баруун Европын оронуудай олониитын hанаае зобоохо ёhооропл зобоохо.

АНЗЮС-ай совелэй сесси

АНЗЮС-ай совет—Австрали, Шэнэ Зеланди ба США-гай ородог сэрэгэй бүлэглэлэй хүтэлбэрилхы орган юм. Энэ совет hаяшаг Вашингтондо ээлжээтэ сессиеэ үнгэргөө. Энэ бүлэглэл 1951 ондо байгуулагдаhан юм. АНЗЮС-ай гэшүүн-оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнуудэй мүнөөнэй уулзалга хадаа тэрэ байгуулагдаhан сагhаа хойшо хоридохи уулзалгань болоно. «Никсонэй доктрина» гэдэгые бэелүүлхэ талаар бусад гүрэнүүдhээ бүри ехэ дэмжэлгэ түйлахые США-гай гүрэнэй секретарь У. Рэджерс оролдоо гэжэ энэ сессиин коммюнике сооhоо элирнэ.

США-тай хамта Урда Вьетнам руу сэрэгүүдээ эльгээhэн, АНЗЮС-та оролдог гүрэнүүд—Америкын ээзэрхэг туримхэйшүүлтэй хамта энэ дайнда сэхэ хабаадагшад мүн [illegible] мэhээ, түгэсхэлэй комм[illegible] хэлэгдэhэнэй ёhоор, АН[illegible] вет хадаа «Азида «Н[illegible] риные США-гай бэелүүл[illegible] муудые зүбшэн хэлсээ», [illegible] арга замуудыень дэм[illegible] юм.

Зүүн Урда Азида «э[illegible] гэ саашадаа дүүргэхэ» [illegible] лиин консерваторнуудай [illegible] ствын шиидхэбэриие [illegible] болоhон энэ сесси «а[illegible] байна. «Суэцhээ зүүлж[illegible] сэрэгые байлгаха», А[illegible] пур, Малайзи, Австрали [illegible] Зеландие хабаадуулан, [illegible] зүгтэ сэрэгэй үшөө нэг[illegible] бии болгохо гэhэн Лонд[illegible] гэ Вашингтоной аша т[illegible] муhэн харюусана. США [illegible] райондо бии байгаа АН[illegible] гэхэ мэтын түхэлэй сэр[illegible] лэлнүүдые холбожо ш[illegible] онсо өөрэ шата болгон [illegible] шэнэ бүлэглэлые хэр[illegible] найдана бшуу.

Номгон далай шадар [illegible] шухала үүргэ дүүргэхэ» [illegible] гүгэсхэлэй коммюнике [illegible] лэ оруулагданхай.

Азидахи эзэрхэг туримхэй[illegible] лэлэй талаар «өөhэдынг[illegible] хани гүрэнүүдэй хүсэн[illegible] гүйгөөр США болбол [illegible] бэелүүлдэг имперциалис [illegible] Англи, Япон мэтэ капит[illegible] гүрэнүүдые эдэбхитэйг[illegible] дуулха гэжэ оролдоно гэ[illegible] ай советэй Вашингтондо [illegible] сессиин дүнгүүд гэршэлэ[illegible] на.

ҮНЭГЭН ЭГЭШЭ

ОНТОХОН

Үниин үни сагта hэн ха. Нэгэ нютагай Бадма гэжэ үгытэй хүн үнэгэн, шандаган гэхэ мэтэ жажэ ангуудта урьха, занга зүүжэ, ама хоолойгоо тэжээдэг байhан гэхэ. Нэгэтэ Бадмын урьхаяа эрьежэ ошоходо, хүбшын шара үнэгэн орошоод уйлажа hууба.

— Одоош даа, яhалахан олзо хангай үгөө байна,—гэжэ Бадма тон схээр хүхибэ. — Арhыень худалдажа, ехэ үнэ сэн хүргэхэб.

Энээниень дуулаhан үнэгэн хамараа hарналзуулан, мэхэеэ хүдэлгэжэ оробо:

— Үгытэй хүн хадаа миниий хүүр дуулыш! Намайе бү алыш! Хэрбээ амиды үлөөгөө hааш, би шамда нэгэ туhа хүргэхэб,— гэбэ.

— Ямар туhа хүргэхэ юмиш?

— Дуратай hаашни, Баржа хаанай басагантай гэрлүүлжэ ш[illegible] дахаб,— гэхэдэнь, үгытэй Бадма: «хэрбээ мэхэлээ hаашни, хожом амиды табихагүйб, ойлгоорой».— гэзд, урьхаhаань үнэгые мултал-ба.

Гурба хоноhон хойно уулзахабди тэжэ болзоото газараа заанга үгөөд, үнэгэн шугы бургааhанай саагуур үгы болошобо.

Нарашай үдэ багта Баржа хаан манжа улаан сайгаа hоросогоон, сонхынгоо хажууда hууба ха. Энэ үедэ хэндэшье харуулангүй хаанай ордоной газаа орожо ерэhэн үнэгэн сонходонь дүтэлэн ошобо.

— Хаан баабай, мэндэ амар!— гэжэ нээлгэтэй сонхоорнь ханхинаса дуугараадхина. Хаан айхабтар ехээр сошожо, тагшатай сайгаа алдажархиба.

— Энэ юун хубилгаан жэбэлгээниинь миниий сонхо доро ерээд байна гэшэб! Үтэр эндэhээ үлдэгты!—гэжэ байгаад хашхаран, хуугай табиба.

— Хаан баабай, хүлеэгты намайе! Би хадаа солдормо ехэ солотой, нэлдэрмэ ехэ нэрэтэй баян Бадмын зараса гээшэб. Эгээн түрүүн миниий ээзэн баян Бадма гэгшэ танай үндэр түрэлтэдэ өөрынгөө зүгhөө ехэ баяр мэндэ хүргэнэ hэн гэжэ хэлэхэ байнаб. Хоёрдохёор, баян Бадма танай алта, мүнгөө хэмнэдэг торхыетнай эрюулнэ бэлэй,—гэжэ мэхэ ехэтэй хүбшын шара үнэгэнэй «тоб» байса хэлэхэдэ, Баржа хаан нэгэ бага номгорбо.

— Тэрэ баян Бадма гээшэшни алта мүнгөө торхоор хэмнэдэг яагаа баян хүн гээшэб?—гэжэ hонирхобо.

— Ээзэнэймни баян гээшэнь арсагүй юм. Алта, мүнгэнэйнгөө тооень алдаhаар үнихэн болошоо, гэжэ байгаад үнэгэн Баржа хааниие бүри ехээр гайхуулба.

— Торхыемни бү hандаажархи гэжэ ээзэндээ хэлээрэй,—гэзд, хаан алта, мүнгөө хэмнэдэг торхоёо үнэгэндэ тэбэрюулээд табиба.

Харанхы балар сагта үлэмжэ сехээр баяжаhан баяншуул, хааншуул алта, мүнгэнэйнгоо тооень алдахадаа, торхоор хэмнэжэ, шэнүүрыень тоолодог байhан юм гэхэ. Энэ мүнөө үгытэй Бадмые баянай тоодо оруулхаяа хүсэлhэн үнэгэн Баржа хааниие мэхэлээд ябашаба бшуу.

Гурба хоноhон хойно болзоото газартаа үнэгэн үгытэй Бадма хоёр уулзашаба. «Хориной сагаан мүнгэ үтэр түргэн оло, тэрэгүй hаа, хэрэгнай буруу hүрэхөөр байна»,—гэжэ үнэгэн Бадмада хэлэбэ. Бадма халаабанайнгаа оборто үлэhэн ори ганса хори сагаанаа гаргажа үгэбэ. Үнэгэн тэрээниень абажа, торхынь хүбээдэ хабшуулкархиба.

Тиигээд Баржа хаанайда дахин ерэжэ:

— hайнта даа, хаан баабай! Баян Бадма танда тон ехэ баяр хүргэнэ,—гэзд торхыень тушаажа үгэбэ. Хаан торхыемни эбдэгүй аабза гэжэ эрьюулэн хаража байтараа, хүбөедэнь хабшуулаатай байhан хори сагаанние харажархина. «Нээрээшье, хүнэгөөр уhа удхаhандал мүнгөө хэмнээ байна, яагаа баян хүн гээшэб» гэжэ тэрэ гайхаба. Энэ үедэ мэхэтэй үнэгэн hүүлээ шарбалзуулан:

— Хаан баабай, баян Бадма ээзэмни тантай бараалхалдаха зугаатай байгаа hэн,—гэбэ. Тапигдаагүй баянтай танилсаха тон ехэ хүсэлтэй байhан хаан дуратайгаар зүбшөөлөө үгэбэ. Үнэгэн Баржа хаанайхиhаа гараад, сэхэ хубшын Хандагай худындаа хүрэжэ ерэбэ.

— Хүрдан Хандагай, анда худанар болоhоор үниний бэлэйбди. Одоол мүнөө туhа хайраяа намдаа хүргэхэ болоош,—гэжэ тэрэ хандагайда хэлэбэ,—үлэ болоhон юумэ хайрлажа ябадаг үгытэй ядуу Бадма Баржа хаанай басага эрижэ ошохо гээд, унаагүйдөөд байна. Хайра туhаяа хүргыш!—гэбэ.

— Үгытэй ядуу хүндэ хайра хүргэнгүй байха болоо hаа, нүгэл болохо,—гэзд сэсэн Хандагай тэрэ дары зүбшөөлөө үгэбэ.

Үнэгэнэй захиhан үгэнүүдые дууhан сээжэлдэжэ абаад, хубшын хүрдан Хандагайе үнаhан үгытэй Бадма олоной харгыгаар оодоргоhоор Баржа хаанайда ошобо. Газаань хүрэжэ ошоходонь, харуулшадынь тэрээнhээ сошожо, хашаа руугаа булта гүйлдэжэ орошобод. «Юун болобо гээшэб?» гэжэ хаан ээзэнэйнгээ зандан байжа асуухадань: «Хангайн ээзэн гээшэ гү, али юун бэ даа, hаарал Хандагай унаhан хүн газаамнай ерээд байна» гэжэ харюусабад. Хаан бартаагаа нэжэ, үгытэй Бадмые хүндэтэй айлшан мэтэ уттажа абаба.

— Та хэн бэлэйт? Би юундэ танинагүй гээшэбиб? гэжэ хаан асууба.

— Би баян Бадма гээшэб. Таниие бараалхаха hанаатай, гурбан хоногшын газарые гурба дахин агшаажа хүрэжэ ерэбэб,—гэжэ үгытэй Бадма дуугаа шанга болгон харюусаба.

— Теэд баян хүн аад, яагаа онгиршоhон муухай хубсаhатай ябана гээшэбта?—гэбэ хаан.

— Хүрдан хула унаагаймни хубшын үдхэн шэрэнги соогуур хин hалхин мэтэ түргөөр ябахада, ямаршье хубсаhан тэсэхэгүй юм лэ. Теэд энэ зэргын үнэтэй сэнтэй хубсаhанай hалаха бараг юм ааб даа,—гэжэ үгытэй Бадма балрлаба. «Баян Бадма гээшэ бараг лэ хүн байна» гэжэ ухаандаа бодоhон Баржа хаан тэрэниие ордондоо уриба. Үгытэй Бадма hаhан соогоо ама хүрэжэ үзөөгүй амтата эдеэгээр, хатуу архяар хүндэлүүлбэ. Тиигэжэ ан-бүн гэжэ хоорэлдэжэ hуутараа, Бадма хоолойгоо зahасагаагаад:

— Хаан баабай, хүлисэгты намайе! Би танда ерhэн хэрэгээ хэлэнгүй hууна гээшэб. Ганса сусал гал болохогүй, ганса хүн хүн болохогүй гэлсэгшэ. Тиимэhээ хэлэхэ үгэмши гэбэл, хүрьгэнэй мүрөөр ерэhэн хүм. Ганса хүүхэнэйтнай хайра зүбшөөл гуйжа байна гээшэб,—гэхэдэнь, Баржа хаан «иимэ баян хүнөөр хүрьгэ хэлгүйдөө, хэнээр хэхэбиб» гэжэ бодобо.

— Гурба хоноод, басагаа хүргэжэ ошохоб. Худа урагуудаа үгтахаар бэлэн болоод байгаарайт, гэжэ Баржа хаан хэлэжэ байтараа:—байза, тамнай али зүгтэ, ямар газарта нютагтай бэлэйт?—гэбэ.

— Үлгын тайгын захада, үргэн мүрэнэй эрьедэ, хангай тайгын хажууда, хүйтэн булагай эхиндэ ажаhуудаг хүм даа,—гэжэ Бадма үнэгэнэй захиные дабтаба

Баржа хаанай басагантай гэрлэжэ, түрэ найраа хэхэ гэжэ хэлсэhэн Бадма «хоноохо байрагүй, эдихэ хоолгүй аад, юугээ хэлэжэрхибэбиб!» гэжэ гайхаhаар хубшынгөө шара үнэгэндэ ошобо. Харин тэрэнь урдаhаань энеэбхилжэ:

— hанаагаа бү зоболши! Биши аргыень олоно аабзаб,—гэзд мүн лэ баhа шугы бургааhанай саагуур орожо үгы болошобо.

Тэрэ сагта үлгэн тайгын захада, үргэн мүрэнэй эрьедэ, хангай тайгын хажууда, хүйтэн булагай эхиндэ Маажай баян гэгшэ ажаhуудаг байгаа гэхэ. Тэрэ баян үй түмэн адууhа малтай, торхоор тооломо алта, мүнгэтэй hэн ха. Маажай баян адууhа малаа эрьежэ ябатараа, үнэгэнтэй хээрэ уулзашаба. Тэрэниие харажархиhоор ээм дээрэhээнь ном hаадагаа абажа, харбахаяа забдахадань, үнэгэн мэгдэжэ:

— Маажай баян, байгыш, байгыш! Би таниие тон ехэ аюулhаа абарха гэжэ ерэбэлби. Галзуу-Зудан хаан танай эсэгын үhөө хяhаа нэхэжэ, олон дээрмэшэдээ абаад, танай ишэ ерэжэ ябанал! Түргэн тэрьелыт, хоргодыт!—гэжэ амяа абажа ядан байжа хэлэбэ. Маажай баян айшаба хэбэртэй:

— Хаана тэрьелхэ гээшэбиб!—гэжэ үнэгэнhөө туhа эрибэ.

— Мүнөөдэртөө hамга, үхибүүдээ абаад, хойто хадынгаа агы соо ошожо хоргодогты! Дээрмэшэдэй арилhан хойно би танда ошохоб,—гэбэ үнэгэн.

Үнэгэнэй мэхэдэ ороhон Маажай баян hамга, үхибүүдээ абаад, агы соо хоргодохөө ябашаба. Энэ үедэ «Маажай баян hайхан түрэлдэ түрэхэеэ дэгдэшоо. Тэрэнэй зөөрине баян Бадма ээзлжэ hуухань» гэhэн зар тунхаг хаа хаанагүй үнэгэн тарааба. Тиигэжэ үгытэй Бадмаяа Маажай баянай зөөридэ ээзэн болгобо.

Гурбан хоногой болзоогой дүүрэхэлээр, Баржа хаанайхиhаа олон хүнүүд оборолдоhоор, басага хүргэлгын замаар ерэбэд ха. «Баян Бадмынхи али багта hуудаг бэ даа» гэжэ харгыдаа хүнүүдhээ асуухадань, Маажай баянайхиие заажа үгэнэд. Газарай холошье, уhанай утаншье hаа, аалиханаар галгуулhаар, одоошье тэдэнэр газаань бууба.

Талаар дүүрэн бэлшэhэн адууhа малыень, хайрсаг хамхархайгаараа дүүрэн алта мүнгыень харахадаа, «яагаа баян хүрьгэтэй болобо гээшэбибди» гэжэ Баржа хаантан баярлабад. Маажай баянай зөөрини ээзэн болоhон үгытэй Бадма болдогоор хэмнэмэ мяха, нуураар хэмнэмэ архи гаргуулба.

Энэ найрай шууяанhаа оршон тойрон газар доhолжо байба. Агы соо хоргодошоод hууhан Маажай баян «яагаа олон дээрмэшэд ерээ гээшэб» гэжэ бүри айшоод hууба.

Гурбан үдэр, гурбан hүни үргэлжэлhэн найр наадан арай гэжэ дүүрэбэ. Үгытэй Бадма хаан ээзгээ ехэ hайханаар үдэшэбэ ха. Харин үнэгэн туhалагшань агы соохи Маажай баянаа бар тайгын баабгайда барюулжархиба. Баржа хаанай басагантай хамтарhан үгытэй Бадма тэрэнэй зөөрине зарасанартань тараажа үгэжэрхөд, үлгэн тайгын дунда сэсэг набшаар бүрхөөгдэhэн талбар дээрэ ойн ангуудаар эбтэй hайхан жаргажа hуухаяа ябашоо hэн гэхэ.

Вл. ХАЛХУЕВ.

Түнхэн.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЭХЭЛЭЛ

ЭБ НАЙРАМДАЛ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ БЭХИЖҮҮЛХЭ ХАРАА ШУГАМ

Бакуда Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ тушаа хариин хэблэл иигэжэ бэшэнэ

Бакуда болоhон баярай суглаан дээрэ КНСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые дэлхэйн хэблэл үргэнөөр тайлбарилан бэшэжэ байhаар.

СОФИ. «Европын аюулгүй байдал тодорхой шэнэ алхам хэхэ эрилтэ табина», «Советскэ Союзай уласхоорондын байдал хэлбэришэгүй» гэhэн гаршагууд доро Болгариин «Отечествен фронт», «Вечерни новини» гэжэ газетэнүүд КНСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ тухай мэдээсэнэ.

БЕРЛИН. «Советскэ Союз коммунизм байгуулха замаар, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондын хани барисаанай замаар бата найдамтайгаар дабшана» гэhэн гаршаг доро «Нойес Дойчланд» Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые бүхыдэнь тунхаглаа. «Берлинер цайтунг», «Бауэрн-эхо», «Дер морген», «Юнге вельт» болон бусад газетэнүүд энэ үгые дэлгэрэнгыгээр тунхаглаhан байна.

КАИР. Каирай бүхы газетэнүүд КНСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые түрүүшынгээ хуудаhануудта толилоо.

Советскэ Союз хадаа «эзэрхэг туримхэйшүүлэй булимтаран абаhан газарые сүлөөлхын түлөө. Дутын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохын түлөө арабуудай хэдэг үнэн зүб тэмсэлые саашадаашье али бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ байха» гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые «Аль-маса» онсолон тэмдэглэнэ.

ЛОНДОН. Советскэ Союз уласхоорондын түгшүүрилые hуларуулха, эб найрамдал хангаха гэжэ ямар эдэбхитэйгээр, оролдосотойгоор тэмсэнэ гээшэб, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдые ямар эрид шиидэнгээр дэмжэнэ гээшэб гэжэ Л. И. Брежневэй Бакуда хэлэhэн үгэ эли тодоор харуулна гээд «Морнинг стар» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Иорданидахи үйлэ хэрэгүүдтэ хариин үгэнүүд хамааралсаха ёhогүй гэhэн Л. И. Брежневэй хэлэhэн мэдүүлгые «Таймс», «Гардиан» газетэнүүд гаршагуудтаа гаргаhан байха юм.

ТОКИО. «Эб найрамдалай түлөө тэмсэлые дэмжэн» гэhэн гаршаг доро Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые Японой «Майнити» газетэ хуряангыгаар толилhон байна.

«Совет хүтэлбэриляэгшэ болбол Дутын Зүүн зүгэй шахардуу байдалые политическэ ёhоор гуримшуулхые бүмбэрсэг дэлхэйн энэ райондо эб найрамдал байгуулхые хүсэнэ» гээд «Санкэй симбун» газетэ бэшэнэ.

Эрид шууд эрилтэ

Лаосто Америкын империалистнуудай хэжэ байгаа сэрэгэй ябуулгануудые үргэдхэhыень буруушаhан мэдүүлгэ Урда Вьетнамай Республикын МИД-эй түлөөлэгшэд хэбэ. Совет уряална.

Урда Вьетнамай Республикын арад ба Саг зуурын революционно правительство Лаосой патриотическа фронтын хараа шугамые бүри мүhэн дэмжэнэ, Лаосой газар дайда дээрэ Америкын империалистнуудай болон тэдэнэй туhамаршадай хэдэг сэрэгэй бүхы ябуулганууда болюулха гэhэн эрид шууд эрилтэ табина гээд энэ документ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

САГААН БАЙШАНГАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США-гай президент Никсонэй Лондондо бараалхажа дүүргэhэнэй hүүлээр Ассошиэйтед Пресс агентство нигэжэ мэдээсэбэ: американска ба английска туша[illegible]лтад Дутын Зүүн зүгтэхи буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээе үшөө 90 хоногоор hунаагаа hаа hайн hэн гэлсэбэ. Англиин премьер-министр Эдвард Хит гэгшэтэй президент Никсонэй уулзаhанай hүүлээр, субботын үдэр, Сагаан байшангай түлөөлэгшэ энээн тухай мэдээсээ гээд АП тэмдэглэнэ.

БААТАРАЙ ДУРАСХААЛ

ТОКИО. (ТАСС). Токи[illegible] гэжэ хүүрэй газар дээ[illegible] Союзай Герой Рихард Зор[illegible] түрэhөөр үглөдэр 75 [illegible] гүйсэхэ байhантай даш[illegible] тэрэнэй хүүрэй дэргэдэ [illegible] ёhолол октябриин 3-д [illegible] Япондо байдаг СССР-эй по[illegible] сэрэгэй атташе полковн[illegible] Ерошкин Р. Зорге гэш[illegible] дээрэ венок табиба.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Со[illegible] уряа

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). И[illegible] hаа Холбоото Штадуудай бо[illegible] най союзнигуудай сэрэгүүд[illegible] сэнгүйгөөр бүлтыень гарг[illegible] эрилтэ табихыень бүхы [illegible] эб найрамдалай тала ба[illegible] шадые Эб найрамдалай Бү[illegible] Совет уряална.

Урда Вьетнамай Республ[illegible] зуурын революционно пра[illegible] вын оруулhан шэнэ дурах[illegible] Энэ мэдүүлгэ то[illegible] Лаосой ба Камбоджын а[illegible] hаналаа нэгэдэлгын долоон [illegible] октябриин 26-hаа ноябри[illegible] рэтэр үнэгэрэхые бүхы ор[illegible] нуудта, Вьетнамай асуудл[illegible] ёhоор гуримшуулха гэжэ [illegible] хэнhөө хүсэдэг хүнүүдтэ Эб [illegible] далай Бүхэдэлхэйн Совет д[illegible]

Урда Вьетнамай Республ[illegible] зуурын революционно пра[illegible] вын оруулhан шэнэ дурах[illegible] уласхоорондын олонитые д[illegible] дэ зорюулагдаhан олон т[illegible] нүүдэй хабаадалгатай жа[illegible] дые эмхидхэхые Эб найр[illegible] Бүхэдэлхэйн Совет уряална.

ХОЛЫН АЯНШАЛГАДА МОРДОБО

Уужам дэлгэр Совет орон дотороо аяншалан, холо ойрынгоо хотонуудаар, аха дүү республикануудаараа ябаха дуратайшуул жэл бүри олошорно. Иимэ аяншалга угаа hонин. Газар ороной гайхамшагта hайхан байгаали, сэсэглэн hалбаржа байгаа хото, городууд! Түүхын, соёл культурын, экономикын болон ажалша арад зоной ажабайдалай хүтжэлтэнүүд. Эдэ бүгэдэ совет хүн бүхэнэй анхарал татахал ёhоороо татана.

Ажалшадай иимэ hонирхол, эрмэлзэлые хангаха зорилгоор республикымнай облпрофсовет «Байгал» гэhэн нэрэтэй аяншалгын тусхай поезд бии болгонхой. Энэ поездоор манай республикын аяншалгада дуратайшуул холын хото городуудаар ябажа ерэдэг болоhонхой.

Байгша оной июль hарада «Байгал» поездоор республикымнай 450 хүн оропойнгоо баатар алдартай хотонуудаар аяншалжа ерэhэн байна.

Октябриин 4-дэ энэ поездоор үшөө 450 хүн Улаан-Үдэ—Москва—Минск—Вильнюс—Таллин—Ригэ—Ленинград гэhэн маршрудтай аяншалгада мордобо. Аяншалагшадай дунда предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, геологууд бии.

Энэ аяншалга хорин хоногой туршада үргэлжэлхэ юм. Жэлэй дүүрэтэр үшөө нэгэ бүлэг иимэ аяншалагшад орон дотороо холын замда мордохо байна.

«Байгал» поездын аян замай путевконуудые профсоюзуудай комитедүүд өөhэдынгөө коллективүүдэй ажалшадта хүнгэлэлтэтэй хямда сэнгээр үгэдэг байха юм.

Д. ЦЫБЕНОВ.

hОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

hаяхан М. Горькиин нэрэмжэтэ республикымнай библиотекэ соо hонирхолтой уулзалга болобо. Эндэ уншагшадта мэдээжэ болоhон уран зохёолшод М. П. Прилежаева, В. В. Липатов, Е. Мальцев болон бусад байлцаба.

Айлшаднай библиотекын уншалгын уужам hаруул зал соо сугларhан городой олохон зондо өөhэдынгөө творческо зам тухай, ерээдүйнгөө түсэб, зорилго тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Тэрэнэй hүүлээр айлшаднай уншагшадай олон тоото асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр харюусажа, сугларагшадай сэдьхэлые хангаhан байна.

Е. ЖАРКОВА,
М. Горькиин нэрэмжэтэ республикын библиотекын директорэй орлогшо.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Соёлой гуламтануд—үбэлдэө» гэhэн түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ» гэhэн гаршаг доро информацинууд. Шалгалтын бригадын материал.

Хоёрдохи хуудаhанда: Д. Бекасовай «Түрүүшын ба гол шухала шалгалта» гэhэн статья. «Табан жэлэй дүүрэхын урда тээ» гэhэн Ю. Сверкуновой статья. «Ветеринарна албанай зорилгонууд» гэhэн В. Цыдыповэй статья.

Гурбадахи хуудаhанда: «Шухала темэнь—революци» гэhэн Д. Дугаровай статья. Недели соо редакцида ерэhэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Түнхэнэй hонин» гэhэн гаршаг доро информацинууд. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

ЭКРАНУУДАР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ[illegible] гэдэхи канал). 18 часаа [illegible] ойрын hонин» гэhэн дам[illegible] 18.15 минутаhаа «Талы[illegible] рөөн» гэhэн киноочерк. 18.[illegible] нутаhаа үхибүүдтэ зорюул[illegible] үльгэр туужа. 18.55 ми[illegible] «Жар холодных чисел» киноочерк. 19.15 минутаhа[illegible] тэ-политическэ темэдэ зо[illegible] даhан дамжуулга. 19.40 [illegible] hаа «Соловки» гэhэн ки[illegible] 20 часаа «Уласхоорондын[illegible] далда зорюулагдаhан дам[illegible] 20.20 минутаhаа «Разу[illegible] природа?» гэhэн киноочерк. [illegible] минутаhаа «Шаги сквозь [illegible] гэhэн уран hайханай филь[illegible] минутаhаа эстрадын концер[illegible]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонуу[illegible]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-5[illegible] приёмная—54-93 зам. редактора—68-08, зам. редактора—52-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—68-7[illegible] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-3[illegible] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности [illegible] строительства—61-35, советского строительства и быта—69-5[illegible] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [illegible] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинн[illegible] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.